

KADIN CİNAYETİ HABERLERİNİN RETORİK HABER ÇÖZÜMLEME YÖNTEMİ İLE İNCELENMESİ: HURRIYET.COM.TR ÖRNEĞİ

Prof.Dr. Hüseyin KÖSE*
Aziz COŞKUN**

ÖZET

Etki alanı günden güne genişlemekte olan medya, günümüzde toplumsal yapının önemli belirleyicilerinden biridir. Medya bu gücünü reel olayları seçmeci olarak hikâyeleştirmesinden alır. Haberin oluşumu gerçekliğin yansıtılmasından ziyade yeniden inşasıdır. Gerçekliğin yeniden inşa edildiği alanlardan biri de kadının medyada, özellikle de şiddetin hedefi olduğu olaylardaki temsili konusudur. Kadına uygulanan şiddet olaylarının en aşırı noktası cinayettir. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun (KCDP) verilerine göre, Türkiye'de sadece 2017 yılında öldürülen kadın sayısı 409'dur. Yalnızca bu sayı bile kadınlara yönelik şiddetin münferit bir olay değil, yerleşik bir olgu olduğunun göstergesi olarak değerlendirilebilir. Medyada kadınların kendi kabahatleri olmayan bir eylem veya davranıştan dolayı katledildikleri haberi pek ender olarak dile getirilmektedir. Ya da kadın cinayetleri ekonomik, kültürel, siyasal vb. yapısal nedenlerle ilişkili olarak değil, doğrudan bireysel bir sorunmuş gibi sunulmaktadır. Bazı hallerde ise, bu tür cinayetler belli bir coğrafya parçasının kültürel ve geleneksel yapısıyla bağdaştırılarak asıl neden gizlenmektedir. Kadın cinayetlerinin süreklilik arz etmesi cinayet haberlerinin de nicel olarak artmasına neden olmaktadır. Bu noktada cinayet haberlerinde geleneksel yazılı/görsel medyadan farklı olarak hızla her yere ve daha fazla kitleye ulaşabilen internet haberciliği önem arz etmektedir. Bu amaçla adı geçen haber sitesinde 2013-2018 yılları arasında yaşanan ve haberleştirilen kadın cinayetleri retorik haber çözümleme yöntemi ile incelenmiştir. Bu sayede kadın cinayetlerinin internet haberciliğindeki görünümü; haber dili, çerçevesi, sunum şekli, kadın cinayetlerinin failer, mağdurlar ve toplum açısından nasıl algılanıp yorumlandığı konuları ele alınacak olup, soruna hak odaklı habercilik ilkeleri ve habercilik anlayışı bağlamında çözüm önerileri sunulmaya çalışılmıştır. Sonuç olarak bu çalışmada görüldüğü üzere, haber metinlerinde cinayetler genellikle ya kişilerarası ilişkilere indirgenmekte ya da sosyo-ekonomik bağlamından koparılarak korunmaktadır. Bu sayede haber anlatısı, adeta okuyucu polisiye roman okuyor havası ile gerçek bağlamdan koparılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Medya, hurriyet.com.tr., Haber, Kadın Cinayetleri, Retorik Çözümleme.

EXAMINATION OF FEMICIDES IN HURRIYET.COM.TR IN TERMS OF RHETORIC NEWS ANALYSIS METHOD

ABSTRACT

Media, which broads its sphere of influence day by day, is an important determinant of social structure. Media obtains this power through storifying real incidents eclectically. Occurrence of the news are reconstruction rather than reflecting the reality. One of the fields where reality is reconstructed is in the representation of women in media especially in the cases where they are the target of violence. The most extreme violence incident towards women is murder. According to Women's Murders Stop Platform (KCDP), 409 women were murdered in Turkey only in 2017. This statistic solely is an indicator that violence towards women is not a discrete but a fundamental phenomenon. It is rarely uttered in media that women were murdered due to an action or a behavior that is not their blame. Or femicides are represented

* Atatürk Üniversitesi, İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü, Öğretim Üyesi huseyink180@yahoo.com

** Doktora Öğrencisi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı,

directly as an individual problem instead of structural reasons such as economic, cultural, political etc. In some cases, the essential cause of this kind of murders are concealed by associating them with cultural and traditional structure of a particular geography division. Continuity in femicides cause increase in murder news quantitatively. At this point, internet journalism which can reach rapidly and to more people, different than the traditional printed/visual media, becomes crucial in murder news. For this purpose, femicides that took place and made news in the above-mentioned news portal between the years 2013-2018 were examined with news analysis method. Thus, the appearance of femicides in internet journalism will be discussed within the language of the news, its frame, the form of its presentation, how femicides are perceived and commented on in terms of perpetrators, victims and society and it was aimed to propose solutions within the context of right-based journalism principals and journalism understanding. Consequently, as it can be seen in this study that usually murders are either reduced to interpersonal relations or protected with the “honor” shield by being separated from its socio-economic context. Thus, the reader is separated from its real context since news narration contain overtones as if the reader is reading a detective novel.

Keywords: Media, hurriyet.com.tr., News, Femicides, Rhetoric Analysis.

1. GİRİŞ

Medyada kadınının temsili, önemli konulardan biridir. Çünkü erkek egemen söylem tarafından toplumun sesi gibi aktarılan cinsiyetçi yaklaşım neticesinde hem yazılı hem de görsel medyada kadınlar birçok sorunla karşılaşmaktadırlar. Bu sorunların başında; kadını sosyal, ekonomik, siyasal, hukuki, cinsel, duygusal, kültürel, vb. olarak etkileyen fiziksel şiddet saldırıları gelmektedir. Bilindiği üzere medya, devletin ideolojik bir aygıtı ve hegemonyasını sürdürmedeki en önemli aracıdır (Althusser, 2003: 76). Egemen söylem, kendi ideolojisini benimsetmek, hegemonyasını kurmak ve hegemonik çatlakları onarmak için medyayı kullanmaktadır. Bundan dolayıdır ki egemen söylem tarafından, gerek toplumsal cinsiyet eşitsizliğine yol açan söylemler, gerekse medya yoluyla sınıflar arası çelişkiler rıza yoluyla daha da belirginleştirilmektedir. Şu halde, medya eliyle bilinçli veyahut bilinçsiz olarak toplumda belirginleştirilmek istenen önemli konulardan biri cinsiyetçi söylemin bir ürünü olan kadın cinayetleridir. Kadın cinayetleri ülkemiz açısından düşünüldüğünde önüne geçilemeyen büyük sorunlardan biridir. Öyle ki kadincinayetleri.org’un verilerine göre, ülkemizde 2013-2017 yılları arasından kadın cinayetleri sayısı sürekli artış göstermiştir. Kadın cinayetlerine ilişkin toplumsal duyarlılığın yeterli seviyede olmaması, devletin caydırıcı cezai önlemler almada eksik ve yetersiz kalması, vb. etkenler bu sonucun temel belirleyenleridir. Medyanın toplumsal cinsiyet temelli ayrımcı yaklaşımları da farklı şekillerde de tezahür edebilmektedir. Hem yazılı hem de görsel medyada retorik unsurlar kullanılarak gerek cinsiyetçi ideolojinin yol açtığı yıkımlar, gerekse toplumun sınıflar arası ayrımlara yönelik ilgisi temayüz edebilmektedir. Bu etki, temelde retorik dil kullanımının bir sonucudur. Retorik, çalışmanın başında da ayrıntılı biçimde değinileceği gibi, kısaca güzel söz söyleme sanatı olarak bilinir. Retorik yöntemde önemli olan, elde var olan bilgileri manipüle etme ve muhatabını aldatmadır. Çalışmanın ikinci ve son bölümünde hurriyet.com.tr’de kadın cinayetlerinin nasıl işlendiği konusu ayrıntılı bir şekilde incelenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla adı geçen haber sitesinde 2013-2018 yılları arasında yaşanan ve haberleştirilen kadın cinayetleri incelenmiştir. Bu çalışmada kadın cinayeti haberlerinin internet haberciliğinde nasıl işlendiği hurriyet.com.tr örneği üzerinden retorik haber çözümleme yöntemi ile incelenmiştir. Bunun yanında, haber görseli çözümlemelerinde yer yer göstergebilimsel yöntem de başvurulmuştur. Bu sayede kadın cinayetlerinin internet haberciliğindeki görünümü; haber dili, çerçevesi, sunum şekli, kadın

cinayetlerinin failler, mağdurlar ve toplum açısından nasıl algılanıp yorumlandığı, vb. konular ele alınmış olup, soruna hak odaklı habercilik ilkeleri ve habercilik anlayışı bağlamında çözüm önerileri sunulmaya çalışılmıştır. Çalışmanın bu ilk bölümünde öncelikle retorik kavramı ve retorik çözümleme yöntemi hakkında genel hatlarıyla bilgiler verilmiştir. Çalışmanın analitik çerçevesini oluşturan ikinci bölümünde ise hurriyet.com.tr haber sitesinde yer alan haber örnekleri adı geçen yöntemlerle incelenmeye çalışılmıştır. Bu sayede alanda eksik olduğu düşünülen kadın cinayetlerinde algımızı eksik ya da yanlış şekillendiren medyaya karşı toplumsal bilincin oluşmasına katkı sağlanmaya çalışılmıştır.

2. RETORİK KAVRAMI VE RETORİK ÇÖZÜMLEME YÖNTEMİ

Eski adı “belagat” olan retorik kavramının kökleri, antik Yunan’dan günümüze gelen çok uzun bir geçmişe sahiptir. Yunanlıların siyasete, felsefeye, davalara meraklı olmaları, retoriğin doğup gelişmesinin ana sebebidir. Yunanlılar, düşünsel etkinliklere sürekli olarak önem vermiş, günümüz toplumlarına kıyasla retorik unsurlara daha fazla değer atfetmiş ve retorik kuramlar ile uygulamaya ilgi göstermişlerdir. Yunanlılara göre retorik, demokrasinin varlığının göstergesidir. Siyaset, retorik sayesinde belirlenmiş, yine retorik sayesinde seçmenler etkilenmiştir. Retorik, bununla birlikte, Platon tarafından hoş karşılanmamıştır. Oysa Aristo, retoriği kendi felsefesi ile ilişkilendirmiştir. Çünkü ona göre toplumların varmak istedikleri hedefler, sabit bir durumdan ziyade; herkes tarafından tartışılması gerekli sürekli gelişim alanlarıdır (Bağcı, 2013: 7). Retorik, sonrasında uzun tarihli Yunan kültürü içerisinde farklı anlamlar, kazanımlar elde etmiştir. Retorik, Antik Yunan döneminde Platon, Aristo, Cicero gibi filozoflar tarafından kullanılmıştır. Zaman içerisinde Chaim Perelsen, L. Olbrechts-Tyteca gibi yazarların inceleme konusu olmuş ve ismi geçen düşünürlerin yeni bir dönemin (yeni retorik) öncüleri olmalarına sebep olmuştur. Günümüzde retoriğin izleklerine siyasette, dilde, felsefede, edebiyatta, vb. birçok alanda rastlanmaktadır. Retorik, bünyesinde dinleyiciyi ilgilendiren herhangi bir soruya karşılık olarak “evet” ya da “hayır” temelli iki cevabı barındırır. Bu iki cevabın alternatifi olarak hoşnutluk ve hoşnutsuzluk karşılıkları düşünülebilir. Retorik, daha basit bir ifadeyle tutkular ve onun türevleri (umut, nefret, kıskançlık, vb.) üzerine yoğunlaşarak dinleyici kesimini bir tezi desteklemesi için harekete geçiren duyguyu kullanma anlamına gelmektedir (Çam, 2015: 14). Retorik, hem bazı tezleri bahsi geçtiği gibi desteklemektedir hem de bazı yönleri ile sorgulamaktadır. Bağcı’ya göre (2013: 2), retoriğin bu sorgulama yanı, ortada hiçbir sebep yokken insanların retorik aracılığıyla ikna edilebilir olmalarına dayanır. Oysa gerçekliğin muğlak olduğu toplumlarda ya da dönemlerde retoriğin önemi daha anlaşılır olmaktadır. Ayrıca yaşam tarzları ve inançlar üzerine anlaşmazlıkların sürdüğü toplumlarda retorik bu tarz fikir uyuşmazlıklarının da tek çözümleyici aracıdır. Son olarak bilimin olmadığı ya da eksik kaldığı toplumlarda farklı düşüncelerin kıymeti retorik olmaksızın anlaşılabilir. Şu halde, kavrama daha yakından bakmakta yarar vardır.

2.1. Retorik Kavramı

Güzel söz sanatı olarak bilinen retoriğin kökeni Yunancada hitabet manasına gelen *rhetorikos* kelimesine dayanır. Retorik, özünde, dili ustaca kullanma, ikna etmek için güzel söz söyleme sanatı olarak tanımlanır. Tarihsel bağlamda retorik, eski ve yeni olmak üzere ikiye ayrılır. Eski retorikten kasıt, antik dönemde kullanılan yöntemler

iken, yeni retorik ile günümüzde de kullandığımız antik dönemden kalma yöntemlerin geçirdiği evreler anlaşılır. Klasik retorik, en başından beri konuşmacının dinleyicinin karakterini çeşitli veçheleriyle/karmaşıklıklarıyla bilerek ikna edebilme fikri ve yeteneğine dayanır. Bu bilgiler neticesinde konuşmacı tezlerini şekillendirerek kendisi için yeni ve iyi bir izlenim oluşturur. Tarih sahnesinde birçok retorik teori, insani duygular (akıl, irade, arzu vb.) arasındaki ilişkiden ortaya çıkmıştır. Klasik retorik anlayışlarının birçoğu, dinleyicinin ön yargılar, değerler ve görüşlerden oluşan bir kültürün ve sınıfın etkisi altında olduğunu kabul eder. Kısaca söylemek gerekirse; klasik retorik, birçok versiyonu ile insan teorisinden yani bugünkü deyişle ideolojiden doğmuştur (Sönmez, 2008: 119). Antik dönemde en geniş anlamıyla dili ikna edici mahiyette kullanma sanatı olarak bilinen retorik, o dönemde farklı terimlerle de ilişkilendirilirdi. Öyle ki, konuşmacının kendisi *rhetor*, konuşmacıya ilişkin özellikler *rhetorikos*, konuşmacının yetenekli olması *rhetorike tekhne*, konuşmacının sanatı *rhetor*, toplum önünde yapılan konuşmalar için konuşmacı *rhetoreuo*, son olarak da, toplum önünde yapılan pratik konuşmalar *rhetoreia* olarak bilinirdi (Çam, 2015: 6). Klasik dönemin en büyük retorikçileri Platon ve öğrencisi Aristoteles'ti. Platon retorik hakkındaki düşüncelerini *Gorgias*, *Pratagoras*, *Phaidros*, *Devlet* ve benzeri diyaloglarında açıklamışken, Aristo fikirlerini *Retorik* adlı eserinde beyan etmiştir (Köklüdağ, 2016: 202). Platon'un retorik düşüncesi esasen sofistlere yönelik eleştirilere dayanmaktadır. Deyim yerindeyse, Platon, *Devlet* adlı diyalogunda Sofistlere ateş püskürmüştür. Ona göre sofistler, sözde bilgileriyle filozof ruhlu gençleri baştan çıkararak onların kötü yetişmelerine neden olmuşlardır. Sofistlerin kalabalıklar önünde gençlere attıkları nutukları göz boyama olarak nitelendirmiş ve bunu hayvan terbiyecisine benzetmiştir. Hayvanların hangi davranışa nasıl tepki vereceğini bilen hayvan terbiyecileri gibi Sofistler de kalabalık insan gruplarının nasıl sakinleştirilmesi gerektiğini çok iyi bilirlerdi. Sofistler, bu ustalıklarını bilgi adı altında genç beyinlere satarak onların gelişmesini örselemişlerdir (Altınörs, 2011: 85). Platon diğer diyalogu *Gorgias*'ta retorik tarifini sanatların kraliçesi şeklinde yapmıştır. *Pratagoras* diyalogunda ise sofistlerle Platonistler arasındaki çelişkileri retorik bağlamında açıklamıştır. Burada tam olarak Sokratesçi bir yaklaşım anlayışı ile erdemini öğretmesini salık vermiştir. Son olarak *Phaidros* diyalogunda Platon'un ruhun ölümsüzlüğü ile ilgili düşünceleri yer almıştır. Ayrıca Platon bu eserinde tarihte bilinen ilk edebiyat ve sanat eleştirisi kuramını temellendirmiştir. Buna ilaveten, retorik ile ilgili olumlu düşüncelerine, retorik kavramının farklı kullanım alanlarına dikkat çekmiştir (Fırıncı, 2011: 33). Bir diğer retorikçi Aristo'ya göre (1995: 33) ise retorik en basit tanımı ile diyalektiğin eşdeğidir. Yani retorik dizgisel olarak ele alınması gerekli olan bir konudur. Retorik sanatının özü kanıtlara dayanmakla beraber, coşkularla saptırılmaya açıktır. Retorik, temel olarak üzerinde konuşulması gerekli, dinleyiciyi ikna etmek için malzemesi olan herhangi bir konu bulma olayıdır. Uygulamada halk sorunları ile ilgili konuları yakalar, bu konuda ne yapılacak ve ne/nasıl değerli hale getirilebilecek ise onları retorik konusu olarak belirler. Bunların hepsi kesin bilgiye ulaşmada makul çözümler sunmasa da belli bir durumda ikna etme vasıtaları olarak kullanılır. Aristo için retorik bir uzmanlık alanı ya da itibarı düşük bir sanat değildir. Bilakis, retorik, derin düşünceden çok üretim ve tanrısal bir formdan bile daha özel bir ihtiyaçtır (Sönmez, 2008: 108). Günümüzde retorik hakkında yazılan kitapların çoğunda yazarlar hilenin çok daha kolay olduğu adli dala daha fazla önem vermektedirler. Buna karşın konuların daha geniş olarak ele alındığı politik dal ise daha az önem arz eder. Kanıtlar sunarak inandırma bir nevi gösteridir, gösterinin retoriksel biçimi ise özel bir

tasarımdır. Yani her ikisi de herhangi bir bilime ait olmayan tüm insanlığın bilgi hazinesine hitap eder. Dolayısıyla tüm bireyler her an ikisini de kullanabilirler. Çünkü bir dereceye kadar bütün insanlar zaman zaman görüşleri tartışma ve doğrulama, kendilerini savunma ile başkalarına karşı çıkma girişiminde bulunurlar (Özer, 2006: 234).

Meyer'in ifadesiyle (2009: 9- 10) retorik, ortaya çıkıp geliştiği Yunan kültüründe üç değişik şekilde tanımlanır:

1. Platon'a göre, dinleyicilerin manipüle edilmesidir.
2. Quintilianus'e göre, güzel konuşma sanatıdır.
3. Aristoteles'e göre, ikna edilmesi gerekli ya da ikna edilmeyi amaçlayan argümanların kullanılmasıdır.

Yeni retorik ise 20. yy.'ın ikinci yarısında ortaya çıkan yeni dönüşümün adıdır. Yeni retoriğin öncüsü olarak Chaim Perelsen ve L. Olbrechts-Tyteca'ı gösterebiliriz. Bu yeni dönüşümde hem sözcüklere hem de anlama daha çok önem verilmektedir. Öte yandan yeni retorik ile ilgilenen kesimler arasında tartışmalar devam etmektedir. Öyle ki, Elisabeth Schüssler Fiorenza'ya göre yeni retoriğin düşünürleri her şeye rağmen hala pozitivist bilimin tutsağıdır. Fiorenza burada tam manasıyla retorik analizlerinde metinlerin bu yöntemle analiz edilmeye çalışıldığını, oysa yine de metinlerin birtakım pozitivist kabuller çerçevesinde anlaşılmaya çalışıldığını vurgular ve bu sayede buradaki ideolojik baskıya işaret etmeye çalışır (Özer, 2006: 236). Yeni retorik Köklüdağ'a göre (2016: 202), 1958 yılında Perelman tarafından salt epidiktik olduğu gerekçesiyle diyalektik ile eş anlam kazandırılarak yeniçağa uygun hale getirilmiştir. Yeniçağdaki bu gelişme neticesinde retorik çok fazla bilimsel olmayan rasyonel söylemin üstünde söylem değeri kazanmıştır. Yine bu dönemde sözcükler ve metinler daha fazla önem kazanmıştır. Günümüzde retorik ve diyalektik arasındaki bağ ne tam olarak kopma ne de tam olarak bir olma aşamasındadır.

2.1.2. Retorik Çözümleme Yöntemi ve Başlıca Unsurları

Haber içeriklerinde çokça kullanılan bazı retorik unsurlar vardır. Bunlar genel olarak; Tanımlama, Metafor Kullanımı, Metonimi Kullanımı, Lakap Kullanımı, Sürü Mantiği Yaratma, Örtmece (Euphemism), Korku Çekiciliği, Dramtizasyon, Paralellik Kurma, Kanıtsallık vb. olarak sıralanabilir. Burada bu unsurlar hakkında kısaca bilgi vermek yerinde olacaktır.

2.1.2.1. Tanımlama

Retoriği görsel-işitsel öğeler ile yazılı dilin ikna edici bir bağlamı içinde yeniden kurgulanması olarak da tanımlayabiliriz. Retoriği bu şekilde tanımladığımız zaman retorik analizinin amacının iletişimcilerin açık ya da çoğu zaman saklı anlam yüklemelerinin görsel-işitsel ve yazılı-sözlü iletişim biçimlerinde aranması ve ortaya konması olarak tanımlamak gerekir. Retorik analizinin bu amacına ulaşabilmesi için görsel-işitsel ve yazılı-işitsel haberlerde bazı yöntemler kullanılır. Bu yöntemler retorik unsurlar olarak tabir edilir. Haber yazımında kullanılan retorik unsurlardan biri tanımlamadır. Tanımlama genel olarak okuyucunun metni daha kolay anlayıp yorumlayabilmesi ya da okuyucuya daha yoğun bilgi verilmesi amacıyla metnin içine yerleştirilen kavramların (sözcük, cümle vb.) tamamına yönelik yapılan açıklamalardır (Devran, 2000: 43). Bu açıklamalardan hareketle "öteki" ya da "bizden" tabirleri arasındaki ayırım önemlidir. Çünkü "bizden" denildiğinde genellikle olumlu

düşünüyorken, “öteki” dendiğinde tehlikeli dolayısıyla güvensiz olanı düşünürüz. Örnek olarak “gizli güçler” tabirine karşılık “emniyet güçleri” ya da “PKK teröristleri” yerine “dağdaki gerillalar” söylemlerinin kullanılması gösterilebilir (Devran, 2000: 43).

2.1.2.2. Metafor Kullanımı

Metafor, Türkçede istiare, eğretileme, ödünç alma şekillerinde de kullanılan, bir kavramı anlatmak için onunla özdeşleştirilen başka bir kavram veya nesnenin onun yerine kullanılmasıdır. Bir başka ifadeyle, söylemimizin gücünü arttırmak amacıyla kullandığımız kelimelerin yerine ona benzeyen başka bir kelime seçme işidir (Güven, 2014: 20). Klasik anlamda metafor kullanımı Aristo'nun görüşleriyle şekillenmiştir. Bu klasik anlayışa göre metafor, anlatıma açıklık, canlılık, güzellik gibi unsurlar katan mecaz sanatıdır. XX. yy'dan sonra bu klasik metafor anlayışından kopmalar yaşanmıştır. Bu kopmalar neticesinde metafor artık anlatımı süslemenin, hayal gücünün, edebi dilin araçları veya eğlendirme unsurları olarak görülmüştür (Keneş, 2016: 253-257). Günümüzde metafor; sağlık, dış politika, siyaset, güvenlik, vb. konularda kullanılmaktadır. Devran (2000: 44-48) Haber, Söylem, İdeoloji isimli kitabında bu konular hakkında şu örnekleri kullanılır:

- Sağlık: Bugün demir gibiyim dediğimizde aslında söylemek istediğimiz sağlıklı olduğumuzdur.
- Ekonomi: Hükümetin yaptığı zamlar haber kanallarında “Hükümet zam yağmuruna devam ediyor” diye verilir çünkü herkes yağmur ile hükümetin zam politikası arasında benzerlik kurabilir.
- Eğitim: Eğitime darbe. Darbe sözcüğü her ne kadar askeri bir terim olsa da burada bu tarz bir söylem içerisinde kullanılması alınan kararın siyasi olduğu vurgulanmak istenmektedir.
- Siyaset: Sokaklar işkence hane gibi, işkence hane kelimesi ile polis tarafından vatandaşlara uygulanan davranışların yanlışlığı vurgulanmaktadır.
- Lakap: “Demir Leydi”, “Çoban Sülü”, “Baba”, “Ana” ve “Kasımpaşalı Erdoğan”.
- Ticaret: Parfüm reklamında Hülya Avşar'ın kullanılması: Hülya Avşar'ın güzel olmasının sebebi parfüm olarak verilmektedir.

2.1.2.3. Metonimi Kullanımı

Haberlerde kullanılan diğer bir anlatım unsuru da metonimidir. Metonimi, birbirinin yerine kullanılan iki şey arasındaki niteliklerin kastı olarak bilinir. Bir diğer ifadeyle, parçaların bütünlerin yerine (Lat. totum pro parte) veya bütünlerin parça yerine (Lat. pars pro toto) kullanılmasıdır. Türkçede mecaz-ı mürsel, ad aktarması veya düz değişmece gibi isimlerle de bilinmektedir. (Berger, 2000: 41'ten akt. Güven, 2014: 20). Berger'e göre (1996: 29), metonimide çağrışım destekli bir ilişki söz konusudur. Bu çağrışım kodlar vasıtasıyla yapılmaktadır. Bu kodlar insanlara zihinsel bağlantılar kurmada yardımcı olur. Metoniminin en yaygın kullanılan hali kapsamlayıştır. Kapsamlayış, az önce de söylediğimiz gibi, bütün ve parçaların birbirilerinin yerine kullanılmasıdır. “*Mehmetçik*” kelimesinin Türk askerlerinin yerine kullanılması buna

örnek olarak gösterilebilir. Özellikle reklam filmlerinde kısa zaman içerisinde çok şey anlatabilmek adına çağrışımlar önemli bir yere sahiptir. Ayrıca reklamlarda yer alan psiko-sosyal yansımalar reklamları destekleyici nitelikte olmalıdır. Yüzü görünmeyen ve elinde asa olan figürün Azrail olarak düşünülmesi, bayrağın ulusal birliği temsili, mum ışığı ya da dolunayın romantizmi çağrıştırmaları metonimiye örnek olarak gösterilebilir. Şenödeyici'ye göre (2005: 124- 125), bir kelimenin metonimi sayılabilmesi için bazı özelliklere sahip olması gereklidir. Bunlar;

- Kelime akla ilk gelen manasının dışında kullanılmalıdır.
- Gerçek anlamının dışında kullanılan kelimenin, yeni kazanmış olduğu ile gerçek anlamı arasında benzerlik olmamalıdır. Örnek olarak Çanakkale'de aslanlarımız destan yazdı cümlesinde aslanlarımız kelimesi gerçek anlamı olan hayvan anlamında kullanılmamıştır.
- Kelimenin gerçek anlamının dışında kullanıldığına dair bir ipucu olması gereklidir. Adres soran birine adresi bir de kahveye sorması gerektiğini söylediğimizde kastedilen şeyin içecek olan kahve değil kahvenin içildiği yer olarak anlaşılmasıdır.
- Metoniminin ortaya çıkabilmesi için gerçek anlamın anlaşılmasına engel olan cümlenin bir yargı ya da bir tamlama içinde olması gereklidir. Mesela “ateşi yak” cümlesinde kastedilen şey, yanacak olan yakıtın daha sonra alacağı halin ifadesidir. Oysa “ateş” tek başına kullanıldığında yanma sonucu ortaya çıkan ışık ya da ışık kastedilir.

2.1.2.4. Lakap Kullanma

Lakap, herhangi bir kişiye ya da kişilere bir özelliğinden dolayı isminden sonra takılan addır. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de haber yazımında kişilere yönelik bazı lakaplar kullanılmaktadır. Bu lakap kullanımları tüm konularda olabileceği gibi siyasi konularda da olabilmektedir. Lakaplar kişilerin imajının inşasına da katkı sağlamaktadır. Son zamanlarda siyasi olarak en çok kullanılmış lakaplar şunlardır: Cumhurbaşkanı ve AKP Genel Başkanı için “Reis ya da Uzun Adam”, CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu için *Gandhi Kemal*, eski Başbakan Bülent Ecevit için *Karaoğlan*, eski Cumhurbaşkanı ve Başbakan Süleyman Demirel için *Baba* vb.

2.1.2.5. Sürü Mantığı Yaratma

Sürü mantığı yaratma, karar vermede zorlanan ya da kararları manipüle edilmeye müsait kişiler üzerinde etkili olabilen bir yöntemdir. Bu kişiler kararsızlık yaşadıkları için toplumda dışlanma korkusu ile yaşarlar ve en güçlü tarafta durmayı kendi çıkarlarına uygun görürler. Tüm bunlardan dolayı çoğunluğun tercihlerine göre kendi seçimlerini yaparak o doğrultuda eylemde bulunurlar. Örneğin, “*Bugün bütün Türkiye, Erdoğan Hükümeti’ni eleştirmek için Çağlayan’da toplandı.*” cümlesi bir sürü mantığını anlatır. Haberlerde “*herkes böyle düşünüyor*”, “*kamuoyu buna karşı*”, “*Türk halkı demokrasi istiyor*”, “*hepimiz biriz*” ve “*gençlik değişim istiyor*” şeklinde kullanılan cümlelerin amacı sürü mantığı yaratmaktır. Ya da “*kamuoyunun bildiği gibi*” ve “*kamuoyunun yakından takip ettiği gibi*” söylemler haberin ikna ediciliğini arttırmak için kullanılan retoriksel bir tercihtir (Devran, 2010: 51).

2.1.2.6. Örtmece (Euphemism)

Farklı kültürlerde yaşanan zamana bağlı olarak belli durumlarda söylenmesi hoş olmayan kaba, çirkin ve hatta utanmayı gerektiren ifadeler vardır. Bu söylenmesi hoş olmayan ifadelerin yerine daha güzel ve uygun olanlarını seçme durumuna Türkçede “örtmece” denir. Örtmece, Almancada *euphemismus*, Fransızca *euphémisme*, İngilizcede *euphemism* Yunancada “iyi, uğurlu söyleme” anlamındaki *euphêmeô* sözüne dayanır. Bunun yanında çeşitli varlıklardan kaynaklanan zararlardan korunmak amacıyla gerçeği gizlemek, örtmek ve zarar vermesi muhtemel varlığı ya da varlıkları kandırmak için bazı uygulamalara başvurulur. Bu başvuru uygulamalar ise dilimizde “gizleme”, “kandırma”, “saptırma” olarak ifade edilir (Arık, 2010: 1). Ancak örtmece, ifadelerin bazı kısımlarında toplum tarafından benimsenmeyen nesnelere, kavramları ya da davranışları karşılayan sözcüklerin yerine başka kelimeler kullanırken insanları aldatma ön plana çıkmaktadır. Batılı araştırmacılar örtmece (euphemism) terimini açıklık, kapalılık ya da örtülü ifadenin maksadı bakımından 1. Açık euphemismler 2. Gizli euphemismler diye ikiye ayırmaktadırlar. Gizli euphemismler daha çok ticari ve siyasi alanda görülür. Bu örtmece türü genellikle siyasette ve ticari alanda tercih edilmektedir. ‘Faiz’ yerine ‘kâr payı’ ya da ‘soykırım’ yerine ‘etnik temizlik’ gibi adlandırmaların kullanılması gizli örtmecelere örnek gösterilebilir” (Üstüner, 2009: 169). Örtmece, haber yazımı esnasında da sıkça karşılaşılan bir anlatım unsuru olarak dikkat çekmektedir. Öyle ki, haber yazımı sırasında medya organlarının yayın çizgileri ile uyumlu kelimeleri daha mantıklı kelimelere tercih etmesi ve bunları insanların tepki vermeyeceği şekilde kullanması örtmece kelimelerinin medya açısından önemini ortaya koymaktadır. Örneğin siyasal iktidar karşısı yayın politikası benimseyen bir medya kuruluşu gelir seviyesi düşük kimseler için “*yoksul*” sözcüğünü kullanırken, siyasal iktidarı destekleyen medya kuruluşu bu durumu “*dar gelirli*” olarak tanımlar (İşliyen, 2014: 113).

2.1.2.7. Korku ve Endişe Uyandırma

Korku ve endişe uyandırma, insanlara mesajlar vasıtasıyla ileri sürülen tavsiyelere uymadıklarında başlarına gelecek kötü şeyleri işaret ederek, onları korku yoluyla ikna etmeye çalışan bir haber yazım tekniğidir. Örneğin özellikle sigarayı, uyuşturucuyu bırakma, insanlara öncelikle maruz kalacakları olumsuzluklar veya olası kötü sonuçlar gösterilmekte, daha sonra çözüm önerileri sıralanmakta ve sonuçta kişilerin uyuşturucu, sigara gibi alışkanlıklardan sakınmaları ya da bırakmaları telkin edilmektedir. Bunun siyasi olarak örneği ise bazen açıkça tehditlere varan söylemlerle rakip partilere oy verilmemesini isteyen partiler kullanmaktadır. Özellikle siyasal reklamcılıkta daha sık kullanılan bir teknik olarak korku uyandırma, daha çok duygusal söylemlere dayanmaktadır. Negatif siyasal reklamlarda korkunun ağırlıklı kullanımı, korku söylemlerinin, seçmenlerin, negatif reklama ve reklamda tanıtılan adaya karşı olumlu tepkilerini artırmada etkili olabileceği düşüncesini ortaya çıkarmaktadır (Balci, 2007: 1). İşliyen’e göre (2014: 129), korku ve endişe uyandırmanın uygulanabilirliğini kolaylaştıran koşulları, huzursuzluk, umutsuzluk ve emniyetsizlik olarak sıralar. Söz konusu bu koşullar kimi zaman belirgin gösterilerek daha çok korku ve panik uyandırılmaya çalışılmaktadır. Buradaki asıl amaç; kitlelerin içinde buldukları kargaşa ortamından kurtulabilmesi için belli öneriler sunarak onları ikna etmek ve rızaya dayalı şekilde kitleleri kazanmaya çalışmaktır. Bunun haberlerdeki belirgin tarafı ise, kimi zaman gerçeğe dayalı bilgilerin abartılı biçimde yansıtılarak ya da gerçek dışı

tehlike ve tehdit unsurları ortaya atılarak korkunun sağlanmasıdır. Gass ve Seiter'e göre (Gass- Seiter, 2003: 145'ten akt. Çakar, 2009: 39), korku ve endişe uyandırmanın başarısını etkileyen birtakım değişkenler bulunmaktadır. Bunlar:

- Algılanmış Tehlike: Mesajı alan kişinin kendini herhangi bir tehlikede hissetmemesidir. Eğer mesajı alan bu benim başıma gelmez diye düşünüyorsa korku çekiciliği etkisini kaybeder.
- Önerilerin Belirginliği: Açık olarak gösterilen öneriler kişilere bir korku çekiciliği durumunda var olan tehlikenin azaltılması veya bundan kaçılması için ne yapması gerektiğinin gösterilmesidir.
- Önerilerin Yerleştirilmesi: Problem çözüm önerisinin tehditten hemen verilmesidir.
- Argüman Kalitesi: Daha çok korku içeren argümanların düşün korkulu argümanlara göre daha inandırıcı olmasıdır.
- Onur: Güçlü korku uyandırmanın onurlu insanlar üzerinde çok başarılı olduğuna inanılan değişkendir.
- Endişe Seviyesi: Bu değişken yüksek endişeye sahip insanların korku uyandıran bir mesajla karşılaştıklarında, tehlike kontrolünün aksine, korku kontrolüne başvurularıyla ilgilidir.

2.1.2.8. Dramatizasyon

Haberde söylemi güçlendirmek amacıyla kullanılan retorik unsurlardan biri de dramatizasyondur. Dramatizasyon, herhangi bir olay ya da durumun olduğundan daha dramatik anlatılmasıdır. Olumlu olaylardan ziyade olumsuz sonuçlara yol açabilecek olaylar dramatize edilmeye daha müsaittir. Haz, acı, öfke, gözyaşı, vb. durumlar dramatizasyonda etkili biçimde vurgulanır. Acı ve haz ile temellendirilen haberler, okuyucuyu/izleyiciyi yakalamayı ve etkilemeyi amaçlar (Aslan, 2003: 177). Dramatizasyona, 'Başka Ayşe'ler Ölmesin', 'Giyemediği Gelinliği Kefeni Oldu', 'Ailesi ve Sevenleri Göz Yaşlarına Boğuldu' gibi ifadeler örnek olarak verilebilir. Bu örnekler vasıtasıyla olaylar dramatize edilmektedir. Ayrıca bu örnekler ve haber metinlerinde yer alan görüntüler de bu amaç doğrultusunda kullanılabilir. Hatta öyle ki, bazen tek bir fotoğraf karesiyle bile bu amaç gerçekleştirilir. Benzer şekilde, televizyon haberlerinde de görüntülerin dramatik etkilerinden fazlasıyla yararlanılmakta, aynı görüntünün tekrarlanması ile haberin duygusal boyutu canlı tutulmaya çalışılmaktadır (İşliyen, 2004: 114).

2.1.2.9. Paralellik Kurma

Haber yazımı sırasında kullanılan retorik unsurlardan bir diğeri de paralellik kurmadır. Bu unsura göre, haberde kimi zaman olay ya da durumların etkisini arttırmak için benzer yapı birliktelikleri beraber açıklanır. Olay örgüsüne paralel olarak kurulan bu şekildeki birliktelik sayesinde tüm kavramların anlamının aynı ölçüde önemli olduğu vurgusu yapılır. Örnek olarak "hem güzel hem akıllı" veya "hem iş kadını hem anne" gibi ifadelerle kişinin her iki özelliği arasında paralellik kurulmakla ayrıca iki özelliği de eşit şekilde vurgulanmaktadır (Özer, 2011: 54). Devran'a göre (2010: 55) de, paralellik kurma sayesinde haberde kullanılan her iki sözcük sayesinde metin akışı içerisinde belli ritimler oluşturulmaktadır. Örnek olarak, "Biz hem dağda hem de ovada mücadele edeceğiz. Biz hem gece hem de gündüz çalışacağız. Biz hem gencimize hem de yaşlımıza sahip çıkacağız. Biz hem Batı'da hem de Doğu'da yatırımlar yapacağız."

Biz hem fakirlerin hem de zenginlerin iktidarıyız. Bizim paramız yok ama gönlümüz zengin. Biz madden zenginiz ama ruhsal olarak çok fakiriz” cümleleri verilebilir. Paralel yapılar kurmak yukarıda verilen örneklerde olduğu gibi, yalnızca sözcükler ya da kavramlar yardımıyla yapılmaz. Paralel yapılar kurulurken, konular bazen daha geniş ele alınarak farklı iki olay arasındaki benzerliklerden yola çıkılarak bu olaylar arasında da paralel yapılar oluşturulur. Bu şekilde yapılan paralelliklere ‘metinlerarasılık’ denir. ‘Metinlerarasılık’ yazılı-görsel metinlerdeki göstergelerin yalnızca kendisine bağlı olmayıp, aynı zamanda başka yazılı-görsel metinler aracılığıyla da ifade edilmesidir (Ülger, 2012: 188). Metinlerarasılık, benzerliklere farklı zamanlarda gerçekleşen iki olay arasında kurulan ilişki üzerinden örnek verilebilir. Öyle ki Türkiye’de 2013 Mayıs’ında yaşanan Gezi Parkı olayları ile önceki yıllarda yaşanan Arap Baharı arasında benzerlik kurularak Gezi Parkı olayları “Türk Baharı” olarak ifade edilmiştir.

2.1.2.10. Kanıt Gösterme

Şüphesiz, insanları bir haberin doğruluğu konusunda ikna etmede en önemli şey haberde kullanılan kanıtlardır. Görgü tanıklarının ifadeleri, güvenilir kaynakların açıklamaları, sayısal veriler ve görsel materyaller bir haberin inandırıcılığını arttırmak için başvurulan önemli kanıtlardan bazılarıdır (Rigel, 2000: 187-188). Muhabirlerin olaylara bizzat tanık olmaları ve yaşanan olayları yerinden aktarmaları haberlerin ikna edici olabilmesini etkileyen faktörlerdir. Bu şekilde aktarılan haberlerde gerçeklik algısı garanti altına alınmaktadır (Özer, 2011: 177). Muhabirler olay yerinden yaşananları aktarırken kendi gözlemlerine ek olarak yaşananları doğrulayıcı görseller de kullanılmalıdır. Burada amaçlanan, muhabirin şahit olduğu olayı okurun ya da izleyicinin de görmesidir. Bu şekilde inşa edilen gerçekliğin inandırıcılığının artacağı düşünülür. Bu noktada görsellerin metin içerisinde kullanılmasının kesin ifadeler ve sayısal veriler kadar önemli olduğu anlaşılmaktadır. Bilindiği gibi, TV haberciliğinde bu tarz görseller sıklıkla kullanılmaktadır. Haber metinleri de aynı şekilde bu yolu izlemektedirler. Gazete haberlerinde ise haberin algılanması açısından metnin nasıl kurgulandığı, spot, başlık, resim altı yazısı gibi haber unsurlarında ne tür tekrarların yapıldığı ön plandadır. Ancak buna rağmen haberde kullanılan fotoğrafların metnin ikna ediciliğini büyük ölçüde desteklediği bir gerçektir. Çünkü herhangi bir haberde fotoğraf kullanmak, o haberin izleyici kesimlerinin gözündeki gerçekliğine büyük katkı sağlamaktadır. Bu şekilde yapılan haberlerde gerçeklerin duyguları harekete geçirmesi kolay olmakta ve bu da sunulan gerçekliğin kalıcılığını bir anlamda garanti altına almaktadır. Sontag, “Hakkında çok az resimli bilgiye sahip olduğumuz vahşetler bize daha uzak görünmektedir” derken tam da bu noktaya dikkat çekmektedir (Sontag, 2005: 21).

3. KADIN KONULU HABERCİLİĞİN TEMATİK EVRENİ

Kültürel, ekonomik, toplumsal ya da dini sebeplerden ötürü kadınlar yüzyıllardır egemen söylem erkek ideolojisi karşısında kendini savunmak zorunda bırakılmışlardır. Kadınların mütemadiyen karşılaştıkları bu ayrımcılık, günümüz dünyasında var olan eşitsizliklerin en yaygın olanlarından sadece birisidir. Kadınlar, kendilerine biçilen ikinci sınıf roller başta olmak üzere, düşük ücretli çalıştırılmaları, evde çocuk yetiştirmeye mahkûm bırakılmaları, fiziksel şiddet, cinsel obje olarak görülmeleri, vb. sebeplerden ötürü haklarını direniş yolları ile almaya çalışmışlardır. Toplum hayatındaki bu eşitsizliği sona erdirmeyi hedefleyen bu mücadelelerin çok uzun bir tarihi vardır. Bu mücadelelerin başlangıç noktası Kolay’a göre (2015: 5-6), tüm

dünyada siyasal, ekonomik, kültürel ve sosyal değişimlerin yaşanmaya başladığı 19.yy'a denk gelmektedir. 19.yy'da toplumsal alanda yaşanmaya başlanan köklü değişimler kadınların özgürlük ve eşitlik ideallerini güçlendirmiştir. Fakat evrensel olarak yaşanan bu gelişmelere rağmen kadınlar kendi yaşamlarında herhangi bir değişiklik olmadığını iddia etmişlerdir. Bunun yanında kadınlar cinsiyetçi ayrımcılıkların da devam ettiğini fark ederek eşitlik mücadelesinin güçlenmesine destek istemişlerdir. Ayrıca özel alan olarak eve hapsedilmeleri, kamusal alanda ise ikinci planda tutuluyor olmaları ve aile kurumunda çocuğa bakmakla hükümlü olmaları gibi nedenler kadınların isyan etmelerine sebep olmuştur. Çelenk de (2010: 229) Kolay'ın düşüncelerini desteklemektedir: Sözü edilen eşitsizlikleri takriben 1960'lı yıllardan itibaren sözü edilen mücadeleler 'kadının özgürlükleri mücadelesine' dönüşmüştür. 18. yüzyıl sonlarında yükselen mücadeleler 19. yüzyıl boyunca da sürmüştür. 1990'lı yıllarda ise kimlik temelli mücadeleler başlamıştır. Kimlik temelli mücadelelere ilaveten cinsel ayrımcılığa karşı çıkışlar da başlamıştır. Kadının sadece doğuştan sahip olduğu biyolojik özelliklerine dayanan bu savunma durumu, cinsiyet ayrımcılığı olarak bilinmektedir. Sosyal bir sorun olarak cinsiyet ayrımcılığının çok farklı sebepleri vardır. Bu nedenle Arabacı'nın da (2012: 1) deyimiyle, toplum bizden sosyalleşmenin etkisiyle edindiğimiz toplumsal cinsiyet rollerimize uygun tutum ve davranışlar beklemektedir. Ayrıca toplumsal cinsiyetimize göre çalışma hayatında da roller edindiğimizi belirterek kadın ve erkeğe yönelik ayrı ayrı cinsiyet ayrımcılığına dayalı roller edindiğimize değinmiştir. İşe alım, ya da işbölümü ile başlayan cinsiyet ayrımcılığı daha sonra mesleki yaşamda işlerin kadın/erkek işi diye ayrılması ile daha da derinleşmektedir. Ayrıca kadının iş ortamlarında erkekten sonra görülmesi, terfi aşamalarında yine erkeğin öncelikli görülmesi, kadın emeğinin düşük ücretlerle değersizleştirilmesi, kadın arkadaşların iş arkadaşları olan erkekler tarafından cinsel obje olarak görülmesi ve zaman zaman cinsel tacize maruz kalmaları gibi örnekler kadınların uğradığı cinsel ayrımcılığa örnektir. Medya ise, bu ayrımcılığın asli söylemsel failerindedir. Kısaca medyada kadınların temsilini 6 ana başlık altında toplayabiliriz:

- Eşit ve doğal varlık olarak kadın: hayatın herhangi bir alanında kadınların da erkeklerle doğal olarak eşit haklara sahip olduğu durumdur.
- Anne, Eş Olarak Kadın: kadınların sadece eş ya da annelik konumlarını öne çıkaran durumdur.
- Magazin Öznesi Olarak Kadın: kadınların üçüncü sayfa olarak bilinen haberlerde canı, suçlu, ya da kurban olarak kendine yer bulduğu alan.
- Cinsel Obje Olarak Kadın: kadınların sadece beden güzellikleri ile haber içeriklerinde yer aldığı durumlardır.
- Eylem öznesi olarak kadın: kadınların toplumdaki herhangi bir eylemde birinci özne olarak dikkatleri çektiği haberlerdir.
- Araçsal Varlık Olarak Kadın: Kadınların doğrudan haberle bir ilgisi olmamasına rağmen konu mankeni olarak temsil edildiği alandır (Köse, 2010: 404).

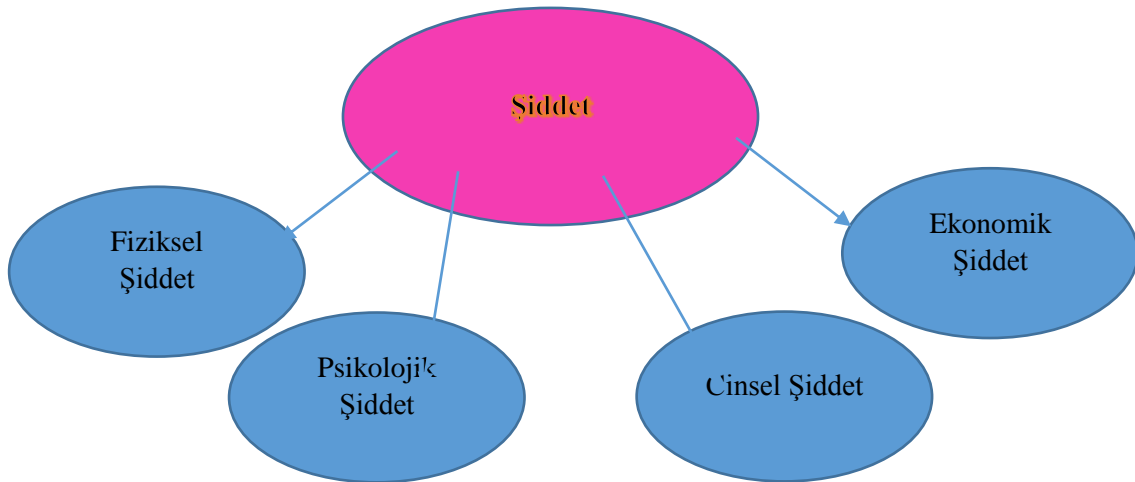
3.1. Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinin Sunuluşu

Şiddetin çok farklı tanımları yapılmaktadır. Şiddetin; fiziki, psikolojik ya da yapısal sebeplerden kaynaklanmakla olduğunu belirten Özerkmen'e göre (2012: 6), şiddet genel olarak özel ve kolektif şiddet şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Özel şiddet şu başlıklar altında toplanmıştır:

- Cürümsel şiddet: Bu da kendi arasında sınıflandırılabilir;
- Ölümle sonuçlanan şiddet: Cinayetler, suikastlar, zehirlenmeler, (ebeveyn ya da çocuk öldürmeleri de dâhil), idamlar vb.
- Bedensel şiddet: Bilerek darbe ve yaralamalar.
- Cinsel şiddet: Irza geçmeler
- Cürümsel olmayan şiddet: Özel şiddetin bir türü de cürümsel olmayan şiddettir. Bu tür şiddeti Jean-Claude Chesnais iki başlık altında toplar:
 - İntihar (intihar ve intihar teşebbüsleri)
 - Kaza (trafik kazaları dâhil)

Jean-Claude Chesnais özellikle kolektif şiddet üzerinde durmaktadır. Ona göre kolektif şiddetin üç biçimi vardır; İlki, vatandaşların iktidara karşı şiddetidir. Bunlar: Terör, Grevler ve İhtilallerdir. İkincisi, iktidarın vatandaşlara karşı şiddetidir. Bu ise; devlet terörü ve endüstriyel şiddet olarak tanımlanır. Sonuncusu ise şiddetin en yaygın biçimini ifade eden savaştır (Özerkmen, 2012: 6).

Tablo 1: Şiddet Türleri

Tablo 1’de de görüldüğü üzere, şiddet denilince aklımıza fiziksel şiddet, psikolojik şiddet, cinsel şiddet ve son olarak da ekonomik şiddet gelmektedir. Özellikle ülkemizde kadına yönelik uygulanan şiddet devlet eliyle ne kadar önlenmek istense de önlenemez biçimde giderek artmaktadır. Bianet verilerine göre Türkiye’de sadece 2017 yılında 290 kadın erkekler (koca, oğul, baba, kardeş, sevgili) tarafından öldürülmüştür. İşin korkunç yanı ise, bu ölümlerin büyük çoğunluğunun kadının saç renginden, aldığı elbisenin beğenilmemesinden ya da yemek yapmayı bilmediği iddiasıyla vuku bulmasıdır (<http://www/bianet.org>, 11.05.2018). Kadına yönelik bu tarz şiddet eylemlerinin medyada nasıl işlendiği önem arz etmektedir. Çünkü medyanın toplumsal bilincimizin inşasındaki rolü azımsanamayacak derecede önemlidir. Öyle ki, birçoğumuz medyanın haberleştirdiği olaylar üzerinden gerçeklik algımızı oluşturmaktayız. Bu yüzden kadının medyadaki temsili önemli bir mevzudur. Medya, okul ve aileler ölçeğinde toplumsal cinsiyet ilişki ve rollerinin şekillenmesinde ya da kadının toplumsal yerinin belirlenmesinde en etkin rolü oynamaktadır. Bu noktada dikkat çekilmesi gerekli detay, bu kurumlar aracılığıyla şekillenen toplumsal cinsiyet

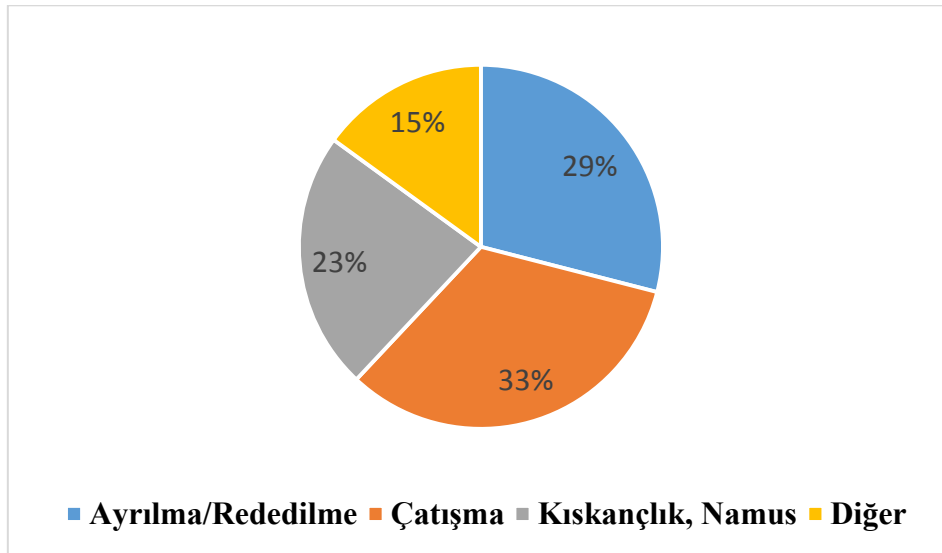
rollerinin erkek egemen söylemin değerleri doğrultusunda meşrulaştırılmasıdır. Bu meşrulaştırma biçimlerinin en çok yaşandığı ya da sağlandığı yer ise şüphesiz medyadır. Medyada kadının yerinin ne yazık ki sıklıkla, 3.sayfa (ölüm, tecavüz, suçlu, mağdur, şiddet kaynağı, şiddete maruz kalan, cinsel obje, vb.) ve kapak ya da son sayfa (güzel, seksi, cezbedici, arzu nesnesi) arasında konumlandırıldığı görülmektedir (Akmeşe-Deniz, 2015: 316- 317). Bu haberlerin sunuluşu sırasında şiddete uğrayan kadının daha uzun süre gösterilmesi, kadının teşhir edilmesine sebep olmaktadır. Ayrıca “bakın bakın kadın şöyle yaptı, sonucu ne oldu” gibi bir eşleştirme ifadeleriyle kadının suçlanmasına ve olayın meşrulaştırılmasına neden olabilmektedir (“Boşanmak istedi bu hale geldi, ibret alın” der gibi). Kadına yönelik şiddetin doğrudan verilmesi ise, kadının kimliğinin istemediği biçimde kamuoyuna gösterilmesine sebep olmaktadır. Ayrıca izleyen erkeklerin nasıl şiddet uygulayacaklarına dair bir çeşit yol gösterme, örnek olma, hatta kahramanlaştırma olasılığını da içerisinde barındırmaktadır. Bu durum hem hak ihlali hem de etik olmayan bir davranıştır. Böyle bir haber anlatı şeklinin seçilmesi ataerkil dilin egemenliğinin göstergesi olmasının yanında, haberlerdeki eril dilin yanlılığını da ortaya çıkarmaktadır.

3.2. Kadın Cinayeti Haberlerinin Verilişinde hurriyet.com.tr Örneği

Cinayet, en yalın ifadeyle herhangi bir insanın bir veya birkaç kişi tarafından bilinçli olarak öldürülmesi eylemidir. Kadın cinayeti ise, genel olarak kadınların çoğu kez babası, kardeşi ve/veya kardeşleri, eşi ya da akrabaları tarafından bireysel olarak ya da meclis/topluluk kararıyla öldürülmesidir. Kadın cinayeti, kadınların cinsiyetlerinden dolayı maruz kaldıkları şiddet türlerinden sadece birisidir. Kadın cinayetleri, cinsiyetçi söylemin inşası, kadının tek yönlü bir denetim ilişkisine tabii tutulması ve kadına yönelik her türlü şiddetin meşrulaştırma işlevlerini de üstlenir. Sözü edilen denetim ilişkisi, bir yandan toplumsal cinsiyet kategorilerini belirlemede etkili olurken, diğer yandan da cinsiyet eşitsizliğine kaynaklık etmektedir. Kadın cinayeti ifadesinin toplumsal cinsiyet temelli ele alınışı toplumların kadınlara attığı rollerin bir göstergesi olarak 1990’lı yıllarda başlamıştır. Ülkemizde işlenen kadın cinayetlerinin çoğunluğu gerçekliği saptıran bir yanlış adlandırma ile “töre” veya “namus” cinayetleri olarak adlandırılır. Bu adlandırma, gerek kadına yönelik şiddeti belli bir coğrafi bölgeyle sınırlandırıyor olmasından, gerekse aile içi şiddetin kaynağının topluluğun etik ya da dinsel kurallarının namus-onur kavramlarıyla ilişkilendirmesinden dolayı sorunludur (Gül-Altındal, 2015: 172). Böyle bakıldığında namus cinayetleri, köken olarak ataerkil toplumsal yapının bir sonucudur. Ataerkil yapı namus cinayetleri yoluyla aile içindeki erkek egemen yapıyı sürdürmekle beraber, örf, adet ve geleneklerin de devamına hizmet etmektedir. Gerçekten de, kadın cinselliğinin denetimi konusu ataerkil yapıları birbirine bağlayan evrensel bir sorundur. Bu sav yeni olmamakla beraber cinsiyet ve iktidar arasındaki ilişkiyi tartışmaya açar. Bu sava göre ataerki, kadının sadece cinsiyetinden dolayı erkeğe tabi olduğu toplumsal yapılanma biçimine gönderme yapar. Bu toplumsal yapılanma içerisinde erkekler kadınlar üzerinde şedit hâkimiyetlerini kendi doğal özelliklerine binaen kurarlar. Dolayısıyla kadın ve erkek arasındaki hiyerarşi, büyük ölçüde cinsiyetten kaynaklanmakta, cinsellik ezen (erkekler) ve ezilen (kadınlar) iki farklı sınıfsal kategori yaratan bir politika olarak ortaya çıkmaktadır (Tahincioğlu, 2010: 135’ten akt. Yeğen, 2014: 17). Kadın cinayetleri Türkiye’de son yıllarda hızla artan en büyük kadın sorunu halini almıştır. Hemen her gün yazılı ve görsel medyada kadın cinayeti haberleri ile karşılaşmaktayız. Medyada yer

alan kadın cinayetleri genellikle namus ve töre ya da kıskançlık konu başlıkları altında öne çıkmaktadır. Medyanın kadınlık imgesini haberler vasıtasıyla pekiştirdiği, kadını görmezden geldiği, az ya da çok yansıttığı, vb. bilinen gerçeklerdir. Ayrıca ataerkil toplumsal yapıda farklı kadınlık durumlarını ve yaşamlarını eksik temsil ettiği ya da hiç temsil etmediği de bilinmektedir. Kadın, çoğu zaman erkek rolleri içerisine sıkıştırılmakla beraber, genellikle ev ile bağlantılı gösterilmektedir. Medyanın takındığı bu sorunlu dil, kadını aile içi şiddet haberlerinde ağırlıklı önemsizleştirmekte, olumsuzlamakta, yok saymakta ya da onu doğrudan suçlamaktadır (Gül-Altındal, 2016: 171). Türkiye’de kadınların öldürülme bahaneleri de ilgili dikkat çekicidir. Bu savı daha iyi anlamak için Bianet’in “Kadın Cinayetlerinde Bahaneler” tablosunu zikretmekte fayda vardır. Tablo 2’de de görüldüğü üzere, cinayetlere sebep olarak gösterilen bahanelerin %33’ü Çatışma, %29’luk kısmı Ayrılma/Reddedilme, %23’lük bölümü Kıskançlık ve Namus, son olarak %15’lik dilimi ise diğer sebeplerden oluşmaktadır.

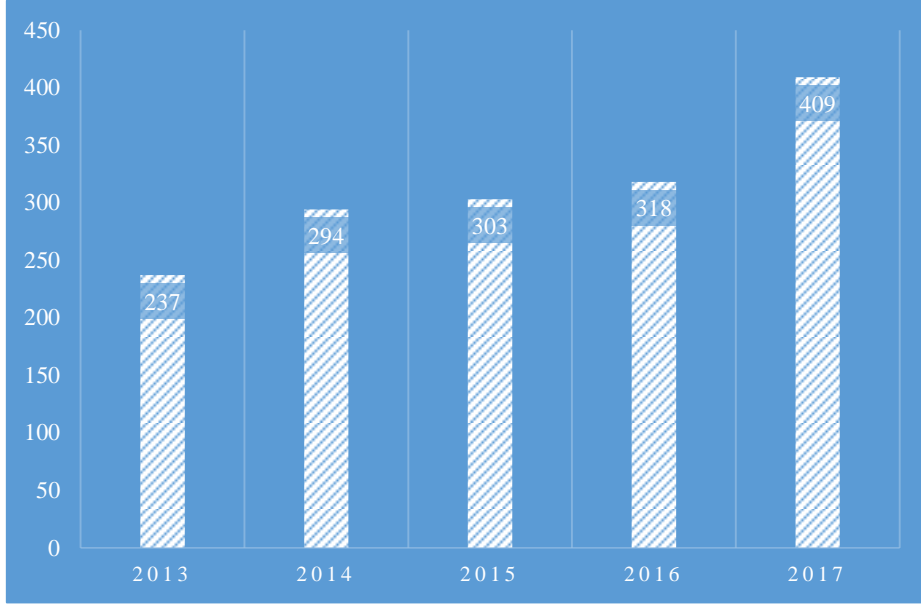
Tablo 2: Kadın Cinayetlerinde Bahaneler
(<https://m.bianet.org>, 21.06.2018)

Türkiye’de son yıllarda kadın cinayetlerini önlemek amacıyla bir dizi önlem alınmaktadır. Buna rağmen öldürülen kadın sayısı yıllara göre değişiklik göstermekle beraber, yine de önlenemez şekilde artmaya devam etmektedir. Tablo 2’deki verilere göre 2014- 2017 yılları arasında cinayet sayısının en fazla olduğu yıl 290 cinayetle 2017 yılıdır. 2017 yılını sırasıyla 2015 (284), 2014 (281) ve 2016 (261) yılları takip etmektedir.

Tablo 3: Türkiye’de Yıllara Göre Kadın Cinayetleri

(<http://kadincinayetleri.org>, 21.06.2018)

3.2.1. Araştırmanın Veri Toplama ve Analiz Süreci

Bu çalışmada hurriyet.com.tr’de 2013-2018 yılları arasında işlenen kadın cinayetleri retorik çözümlene yöntemi ile incelenmiştir. Adı geçen sitede, kadın cinayetlerinin 2013-2018 yılları arasında sınırlandırılması, güncel haberleri seçme gayesidir. Bu amaçla 2013-2018 yılları arasında haberi yapılan 77 kadın cinayeti incelenmiştir. Bu cinayetlerden toplamda 13 tanesi, haber metinlerinin dili, başlığı ve görsel sunumları dikkate alınarak 3 başlık altında kategorize edilerek her başlıkta en fazla 5 haber örneği seçilerek verilmiştir. Seçilen 13 haber, makalenin yazıldığı tarih 2018’den haberlerin sınırlandırıldığı 2013 yılına doğru geriye doğru gidilerek incele konusu yapılmıştır. Buradaki temel amaç, daha güncel haberleri seçmektir.

3.2.2. Hurriyet.com.tr’de Kadın Cinayeti Haber Metinlerinin Dili

Demokratik ülkelerde özgür ve ana görevi toplumu tarafsız bir şekilde bilgilendirmek olan medya organları, ekonomik kaygılar başta olmak üzere birçok nedenden ötürü devlet ya da belli bir zümre taraftarı gibi davranarak kamusal niteliğini büyük ölçüde yitirmiştir. Medyanın büyük bir bölümü ana akım medya niteliğindedir. Hürriyet gazetesi ve resmi internet sitesi de ana akım medya kategorisine dâhildir. Ana akım medyada kadının temsili sorunludur. Öyle ki, bu medya organlarında kadınların cinsel kimlikleri ve bedenleri ön plana çıkarılarak gazetelerin arka sayfalarında erkek okurun fantezi dünyasına seyirlik malzeme olarak sunulmaktadır. Kadının cinsel obje olarak sunumu, beraberinde ideal beden ve güzellik anlayışını doğurmaktadır. Bu tarz haberler ana akım medyada hem fotoğraflar kullanılarak hem de haber dili vasıta ile yapılmaktadır. Tekeli’ye göre (Tekeli, 2016: 133), günümüz haber medyası özellikle kadınların kendine yer bulduğu haberlerde kalıplaşmış söylemlerin varlığı nedeniyle

sıkıntılıdır. Bu haberlerde kadınlar geleneksel rollerinden arındırılmamakta, hatta bu roller medya eliyle yeniden meşrulaştırılmaktadır. Bu haberler ilk darbeyi yakınlarından alan kadınlar için adeta ikinci darbe niteliğindedir. Bilim bunu “ikincil mağduriyet” olarak tanımlamakta ve bu ikincil mağduriyet halinin bireyler üzerinde ilki kadar etkili ve hatta daha sarsıcı olduğunu belirtmektedir. Medyanın kullandığı sorunlu dil de bu kategoride değerlendirilmekte ve toplumsal şiddetin bir uzantısı, hatta pekiştiricisi olarak nitelendirilmektedir. Özellikle haber sunumları esnasında şiddete maruz kalan kadınların hikâyeleri yazılırken, kimliklerine, işlerine gönderme yapmak yerine, güzelliklerine, gençliklerine, yaşlarına, eş ya da anne oluşlarına veyahut kadersiz olduklarına vurgu yapılarak sunulmaları vakayı adliyedendir. Kadınlara yönelik bu tahkir dili, böylece şiddete maruz kalma sebepleri olarak ön plana çıkarılmak suretiyle meşrulaştırılmaktadır. Şiddet eylemini gerçekleştiren erkeğe dair bilgiler ise genellikle görmezde gelinmektedir. Medyanın şiddet haberlerini bu şekilde sunmasının nedeni kadınları şiddet haberlerinin tüketim objesi olarak görmesidir. Sonuç olarak, ana akım medyada şiddet haberlerinin sunuluşu eril bir dil ve bakış açısının ürünüdür (Dündar-Demiray, 2016: 77). Eril dille bu şekillerde sunulan mağdurların hayatı dramatize edilerek gerçek bağlamından uzaklaştırılmaktadır. Cinayet haberleri magazin bir yapıya sokularak, kadınların zayıf, korunmaya muhtaç, suçlu veya acınası oldukları algısı yerleştirilmektedir. Öyle ki, kadınlar, mağdur, kurban, öldürülen, dövülen, taciz ve tecavüz edilen kimselermiş olarak resmedilmektedir. Bu bağlamda toplumsal cinsiyet rolleri ve buna ilişkin kalıp yargıların gerek yazılı gerekse görsel basında yer alan haberlerle her gün yeniden üretilerek pekiştirildiği söylenebilir (Tekeli, 2006: 133-134).

Haber 1: “Kızı Öldürülen Anne Adliye Önünde Gözyaşı Döktü”
(hurriyet.com.tr, 01.02.2018)

“Boşanmak isteyen eşi Birgül Çeçen'i 3 Haziran 2017 günü Kasımpaşa'da Sokak ortasında pompalı tüfekte öldürdüğü iddiasıyla ağırlaştırılmış müebbet hapsi talep edilen Ali Çeçen, bugün ilk kez hâkim karşısına çıktı. Sanık Çeçen, duruşmada öldürme kastı olmadığını öne sürdü. Birgül Çeçen'in annesi Mavuş Çoban ise basın açıklaması sırasında "Adalet yerini bulsun. Başka Birgüller gitmesin. Benim yavrurum gitti, Başka anneler ağlamasın, cezasını ebedi çeksin" diyerek gözyaşı döktü...”
(<http://www.hurriyet.com.tr>, 22.06.2018.).

Haberin içeriğinde kızı Birgül Çeçen, Ali Çeçen tarafından öldürülen anne Mavuş Çoban'ın söylemleri şöyledir: “Adalet yerini bulsun. Başka Birgüller gitmesin. Benim yavrum gitti, başka anneler ağlamasın, cezasını ebedi çöksün”, vs. Görüldüğü gibi başka Birgül'ler gitmesin, başka anneler ağlamasın vb. söylemlerle işlenen cinayet olayı dramatize edilmektedir. Burada kadının hakları, mağduriyeti, öldürülme nedeni vb. belirtilmemekte, ölenin ardından tevekkülle harmanlanmış ağıtlar yakılmaktadır. Böylece, cinayetin nedeni, faili, kadın hakları, adaletin yerini bulması, vb. kısaca haberin art alan bilgisi hakkında okuyucu hiçbir şey bilmemektedir.

Haber 2: “Tuğçe'nin Annesi: Zalimler İçin Yaşasın Cehennem”
(hurriyet.com.tr, 12.02.2018)

“Bursa'nın Gemlik ilçesinde, üniversite öğrencisi Tuğçe Uludağ'ı (25) arkadaşlık teklifini reddettiği için öldüren Aykut Ertunç, yerel mahkemenin müebbet hapis kararını az bulan Uludağ Ailesi'nin itirazı üzerine 1. Ceza Dairesi tarafından ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırıldı. Kararı duyan anne Tülay Uludağ, “Zalimler için yaşasın cehennem” diye bağırdı.” (<http://www.hurriyet.com.tr>, 22.06.2018).

Bu haberde dikkat çeken detay, anne Tülay Uludağ'ın ağzından çıkan “zalimler için yaşasın cehennem!” ifadesidir. Bu ifadenin haber metninde doğrudan kullanılması olayın haberleştirilmesinde korku ve endişe yaratıldığının göstergesidir. Ayrıca, kendi intikamını kendisi almaya yeminli bir hıncın da dışavurumu gibidir. Adalet yoktur, insanlar devletlerine güvenmemektedir, vb. Haberın detaylarına inildiğinde, anne Tülay Uludağ'ın “...Tuğçe'nin kanı yerde kalmadı. Tuğçe'ler ölmesin, amacımız buydu...” gibi ifadelerinde ise kamuoyunu bilinçlendirici bir farkındalık kampanyasına ilaveten kışkırtıcı dil kullanımı, bir başka deyişle ajite edici bir dil kullanımının başvurulduğu görülmektedir. Bu haberde dikkatlerden kaçmayan bir diğer husus ise, olayın, magazin dil vasıtasıyla ayrıntılarıyla anlatılmasıdır. Magazin dil kullanımı, gerçekliğin ciddiyetini azaltıcı dramatizasyonun önemli bir göstergesidir.

Örnek 3: “Antalya’da Kadın Cinayeti Güvenlik Kamerasında”
(hurriyet.com.tr, 14.09.2016)

“Antalya'nın Kemer İlçesi'nde 28 yaşındaki Turan Erişgin, bir süre birlikte olduğu 5 çocuk annesi 39 yaşındaki Fatma Alp'i çalıştığı otelin önünde pompalı tüfekle göğsünden vurarak öldürdü. Erişgin, daha sonra aynı tüfekle göğsüne ateş ederek intihar etti. Kiriş Mahallesi'ndeki olay, saat 08.00 sıralarında meydana geldi. Kemer'de 3 yıldızlı otelde kat görevlisi olarak çalışan ve eşinden ayrılan Fatma Alp, bir süre aşk yaşadığı Turan Erişgin'den de ayrıldı...” (<http://www.hurriyet.com.tr>, 23.06.2018).

Haberin içeriğinde video kullanılması haberin doğruluğunu desteklemektedir. Bu da retorik unsurlardan kanıt göstermeye örnektir. Şiddetli geçimsizlik yüzünden aralarında anlaşmazlık olan Osman Bal ve Beyaz Bal çifti boşanmaya karar verdiler. Mahkemeleri devam ederken kendisine aldattığına inandığı eşi Beyaz Bal'ı öldüren Osman Bal haberin içeriğinde katil olarak gösterilmek yerine cinnet geçiren koca olarak verilmiştir. Bu tanım retorik unsurlardan “örtmeceye” örnektir. Cinnet getiren biri, ifa ettiği cürmün yükümlülüğünden muafmiş gibi bir izlenime yol açmaktadır bu da. Ayrıca, haberde cinnetin neden getirildiği, bu ruh halinin hazırlayıcısı olan nesnel koşullardan da hiç söz edilmemektedir.

Örnek 4: “İstanbul’da Kadın Cinayeti”
(<http://www.hurriyet.com.tr>, 23.06.2018)

“İstanbul’da Kadın Cinayeti” başlıklı haberin içeriğinde de kocası Ali Çelik tarafından öldürülen Selda Çelik’in kızı Öykü Çelik’in ifadelerine yer verilmiştir. Bu ifadelerde (son kez el salladı, gözyaşları ile tabuta sarıldı, vb.) dikkat çeken söylemsel detaylar, retorik unsurlardan dramtizasyonun kullanılmasına örnektir. Ayrıca haber dili yeis sömürüsüne aracılık ettiği için de retorik bakımdan sorunludur. Ölümün ve ölen kişinin tabutu başında boy gösteren acılı yakınlarının perişan halleri olayı salt bir duygusal nefret duygusuyla harmanlayarak vermekle rasyonel mantığın devre dışı kalışına da zemin hazırlamaktadır. Bu tür bir dil kullanımı, okuyucuların kafalarında canlandırdığı görüntüler bakımından da pornografiktir. Yani eleştirel düşünceye olanak sunmak yerine salt seyirliktir.

3.2.3. Hurriyet.com.tr’de Kadın Cinayeti Haberlerinin Başlığı

Medya toplumun değer yargılarının, davranış kalıplarının, kültürel ve sosyal yapının biçimlenmesinde en güçlü araçlardan biridir. İlâveten, toplumsal şiddetin yaygınlık kazanarak kalıcı olmasının en büyük sebeplerinden biri de yine medyadır. Özellikle şiddetin kendisi medyada bizatihi bir reyting unsuru olarak kullanılmaktadır. Bu da insanların gerek yazılı gerekse sözlü medyada sürekli olarak şiddet haberlerine maruz kalmalarına neden olmaktadır. Dolayısıyla hem yazılı hem de sözlü medyada kadın cinayetlerinin nasıl sunulduğu konusu da büyük önem arz etmektedir. O halde hurriyet.com.tr’de haberleştirilen kadın cinayetleri haber başlıklarına göz atmakta da yarar vardır.

Örnek 1: “Gözyaşlarına Boğuldu, Müebbetten Kurtulamadı”
(hurriyet.com.tr, 27.12.2017)

“Muğla'nın Bodrum ilçesinde, 6 yıldır birlikte yaşadığı belirlenen yat acentesi işletmecisi ve kaptanlık yapan 48 yaşındaki Hafize Müjde Özer'i tabancayla öldüren 57 yaşındaki Burkan Kunuk müebbet hapis, cesedi ormanlık alana götürmesinde yardımcı olduğu ileri sürülen arkadaşı Veysel Kara ise 4 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Mahkeme heyeti, her iki sanık için de indirim hükümlerini uygulamadı. Kunuk'un, avukatının savunma yaptığı sırada gözyaşlarını tutamadığı görüldü...”
<http://www.hurriyet.com.tr>, 24.06.2018).

Bu haberin hem başlığında hem de içeriğinde, Muğla'nın Bodrum ilçesinde 6 yıldır beraber yaşadığı Hafize Müjde Özer'i öldüren Burhan Kunuk'un avukatının savunma yaptığı sırada gözyaşlarını tutamadığı belirtilmektedir. Bu şekilde verilen bu haberde açıkça retorik unsurlardan dramatizasyona başvurulmuştur. Ayrıca, avukatların hukukun gerektirdiği bir soğukkanlılıkla işlerini yapmaları gerekirken, duygularına yenik düşen kimseler olarak sunulmaları da belli bir mesleki çevrenin doğru biçimde temsili açısından sorunludur. Bir diğer şey de “müebbetten kurtulamadı” cümlecığıdir. Bu cümle, okuyucuya bilinçaltı bir transferle “şayet öldürdüyse, müebbet cezaı hak ettiyse, neden kurtulsun ki?” gizil sorusunu esinleyebilir. Zira, cinayet fiilinin cezasız kalabileceği gibi gizli bir varsayım içermektedir bu cümle.

Cinnet evi: Yine kadın cinayeti...

ANTALYA'da 36 yaşındaki Sedat Uluşık, boşanma aşamasında olan ve annesinin yanına yerleşen eşi 27 yaşındaki Sultan Uluşık ile evde bulunan 60 yaşındaki M.Ö.'yü bıçakladı. 2 çocuk annesi genç kadın yaşamını yitirirken, M.Ö. ise ağır yaralı olarak tedavi altına alındı.

Önceki gün saat 21.30'de Antalya'da bulunan Sedat Uluşık, boşanma aşamasında olan ve annesinin yanına yerleşen eşi 27 yaşındaki Sultan Uluşık ile evde bulunan 60 yaşındaki M.Ö.'yü bıçakladı. 2 çocuk annesi genç kadın yaşamını yitirirken, M.Ö. ise ağır yaralı olarak tedavi altına alındı.

YAKINLAŞTI 'UYDUNUZ HALDE' SÖZÜ İDDİA

Sultan Uluşık, boşanma aşamasında olan ve annesinin yanına yerleşen eşi 27 yaşındaki Sultan Uluşık ile evde bulunan 60 yaşındaki M.Ö.'yü bıçakladı. 2 çocuk annesi genç kadın yaşamını yitirirken, M.Ö. ise ağır yaralı olarak tedavi altına alındı.

POLİSE ARAŞTIRI CINAYETİ İTİRAF ETTİ

Antalya'da 36 yaşındaki Sedat Uluşık, boşanma aşamasında olan ve annesinin yanına yerleşen eşi 27 yaşındaki Sultan Uluşık ile evde bulunan 60 yaşındaki M.Ö.'yü bıçakladı. 2 çocuk annesi genç kadın yaşamını yitirirken, M.Ö. ise ağır yaralı olarak tedavi altına alındı.

Örnek 2: “Cinnet Evi: Yine Kadın Cinayeti”
(hurriyet.com.tr, 05.12.2017)

“Antalya'da 36 yaşındaki Sedat Uluşık, boşanma aşamasında olan ve annesinin yanına yerleşen eşi 27 yaşındaki Sultan Uluşık ile evde bulunan 60 yaşındaki M.Ö.'yü bıçakladı. 2 çocuk annesi genç kadın yaşamını yitirirken, M.Ö. ise ağır yaralı olarak tedavi altına alındı...”(<http://www.hurriyet.com.tr>, 25.06.2018).

Bu haberin başlığında dikkat çekici olan detay cinayetin işlendiği yer olan evin “cinnet evi” olarak nitelendirilmesidir. Cinayetin gerçekleştiği yerin “cinnet evi” olarak nitelendirilmesi retorik unsurlardan hem “korku ve endişe uyandırma” hem de “metafor kullanımına” örnektir. Ayrıca, bu başlık, yegâne huzur, dinginlik ve güven mekânı olan evin de bir tür tekinsizlik alanı olarak kodlanması anlamını taşımaktadır ki, ev verili anlamından tamamen arındırılmaktadır.

Saplantılı âşık, onlarca çocuğun gözleri önünde pompalı dehşet yaşatmış

Özellikle, yağmurluklarındaki bulentleri ilgilendiren haberler arasında Pınar Ünlüler'in arka planları ortaya çıkıyor. Bu arada aynı hafta Zeki Ünlüler ile birlikte öldürülen, küçük kızları ile birlikte, suçlu olarak suçlanan Pınar Ünlüler'in fotoğrafları da ortaya çıkıyor.

Çocuk yaktı Aralık ayında, Tuncel Arık, Pınar Ünlüler'in, Hakkında haberleri arasında Pınar Ünlüler'in arka planları ortaya çıkıyor. Bu arada aynı hafta Zeki Ünlüler ile birlikte öldürülen, küçük kızları ile birlikte, suçlu olarak suçlanan Pınar Ünlüler'in fotoğrafları da ortaya çıkıyor.

CINAYETİ "BİR KADIN OLACAK" DİYER FACEBOOK'A YAŞIYI
Bu arada aynı hafta Zeki Ünlüler'in arka planları ortaya çıkıyor. Bu arada aynı hafta Zeki Ünlüler ile birlikte öldürülen, küçük kızları ile birlikte, suçlu olarak suçlanan Pınar Ünlüler'in fotoğrafları da ortaya çıkıyor.

DEHŞET ANLISI, KAMPYANA
Çocuk yaktı Aralık ayında, Tuncel Arık, Pınar Ünlüler'in, Hakkında haberleri arasında Pınar Ünlüler'in arka planları ortaya çıkıyor. Bu arada aynı hafta Zeki Ünlüler ile birlikte öldürülen, küçük kızları ile birlikte, suçlu olarak suçlanan Pınar Ünlüler'in fotoğrafları da ortaya çıkıyor.

Örnek 3: “Saplantılı Âşık, Onlarca Çocuğun Gözleri Önünde Pompalı Dehşet Yaşatmış” (hurriyet.com.tr, 30.12.2013)

“İzmir'in Gültepe semtinde, O. Ö.'nün aşkına karşılık vermeyen Pınar Ünlüler'i, pompalı tüfle öldürdüğü anları kaydeden güvenlik kamerası görüntüleri ortaya çıktı.” (<http://www.hurriyet.com.tr>, 25.06.2018).

Bu haberin içeriğinde Pınar Ünlüler adlı kadının eşinden boşandığı ve çocuğunu okuldan almaya gittiği detaylarına yer verilmektedir. Oğlunun okuldan çıkışını kafeteryada bekleyen anne karşılıksız aşka tutulan O.Ö tarafından öldürülmüştür. Bu haberin başlığında dikkat çeken detay retorik unsurlardan “örtmece”nin kullanılmasıdır. Haberin başlığında katil denilmesi gereken cinayeti işleyen şahıs “saplantılı âşık” olarak gösterilmiştir. Sanki cinayetin asıl nedeni saplantılı bir aşkı gibi... Ayrıca bu haberde video kullanılmıştır. Videonun haberde kullanılması haberin gerçekliğini desteklediği için retorik unsurlardan “kanıt gösterme”ye örnektir.

Kemal ATILAN/ ESKİŞEHİR, (DHA)- ESKİŞEHİR'de geçen 28 Temmuz günü emniyet atında 30 yaşındaki Melin Yılmaz tarafından öldürülen 17 yaşındaki Kader Kaya'nın annesi Selver Kaya, "Bir Kader daha ölmesin. Cumhuriyetçilerden yatarıyorlar, yavrulara karşı yaptıkları yanına kat katlarını. Benim yavrum böyle bir ölümü hak etmedi" dedi. Anneler olarak Eskişehir'deki yavaş Kader Kaya'nın emniyet önünde "Kader'in beni merhametle yaklasın 18 kilometre uzaktaki Kartuşlar Mahallesi" Çarşı'da emniyetin önünde buldukları. Polisin yaptığı araştırmada Kader Kaya'nın annesi 2 çocuk bulunan Melin Yılmaz yakalandı. Kader Kaya ile emniyet önüne gelen için 200 ilave araştırmalar ile emniyet ve diğer taraflarda emniyet önüne gelen araştırmaları sürdürüyor.

CHP Eskişehir İl Kader Kötleri İnceleme, Kader Kaya'nın katilinin emniyet önüne gelen araştırmaları için Eskişehir Adalet Sarayı önünde toplanarak basın açıklaması yaptı. Basın açıklamasına Kader Kaya'nın babası Halil Kaya ile annesi Selver Kaya da katıldı.

"BİR KADER DAHA ÖLMESİN"
Tuzekli gözyaşı dökerek annesi Selver Kaya, "Ben sizin için yarıyorum. İstediğim gibi geleceğime katıyorum. Annem benim evladım böyle bir ölümü hak etmedi. Büyükelimden evladına bunu yapmaları emniyet önüne gelen araştırmaları sürdürüyor. Lutfen emniyet önüne gelen araştırmaları sürdürüyor. Benim yavrum böyle bir ölümü hak etmedi. Benim yavrum böyle bir ölümü hak etmedi. Benim yavrum böyle bir ölümü hak etmedi. Benim yavrum böyle bir ölümü hak etmedi" diye konuştu.

CHP Eskişehir İl Kader Kötleri İnceleme, Kader Kaya'nın katilinin emniyet önüne gelen araştırmaları için Eskişehir Adalet Sarayı önünde toplanarak basın açıklaması yaptı. Basın açıklamasına Kader Kaya'nın babası Halil Kaya ile annesi Selver Kaya da katıldı.

Örnek 4: “Ormanlık alanda öldürülen 17 yaşındaki Kader'in annesi: Benim yavrum böyle bir ölümü hak etmedi” (hurriyet.com.tr, 11.08.2016)

“BİR KADER DAHA ÖLMESİN

“Sürekli gözyaşı döken anne Selver Kaya, "Ben sözün bittiği yerdeyim. Evladımın geri gelmeyeceğini biliyorum. Ama benim evladım böyle bir ölümü hak etmedi. Büyüklelerinden evladına bunu yapanları en ağır şekilde cezalandırılmasını istiyorum. Lütfen sizlere yalvarıyorum. Bir Kader daha ölmesin. Hep Özgecan'lar son bulsun dedik. Kader'im son bulmayacak. Cumhurbaşkanımızdan yalvarıyorum, yavruma bunu yapanların yanına kar kalsın. Artık caydırıcı cezalar istiyoruz. Benim yavrum bunu hak etmedi. Benim yavrum böyle bir ölümü hak etmedi. Benim evladım okumak için 12 yıl mücadele verdi ama diplomasını almaya nasip etmediler" diye konuştu. CHP Eskişehir İl Kadın Kolları Başkanı Figen Kahya da konuşmasında Kader'in yaşadıklarının kadınlar için üç gün sonra unutulacak bir hikaye olmayacağını söyleyerek "son yıllarda sayısı giderek artan kadın cinayetleri her geçen gün onlarca kadının hayat hikayesini sona erdiriyor. Kadın cinayetlerinin failleri gereken cezayı indirimsiz almalı " dedi." (http://www.hurriyet.com.tr, 25.06.2018).

Bu haberde Eskişehir’de 30 yaşındaki Metin Yılmaz tarafından öldürülen Kader Kaya’nın annesi Selver Kaya’nın ifadelerinden yola çıkılarak, “Bir Kader Daha Ölmesin” başlığı kullanılmıştır. Bu başlık retorik unsurlardan “sürü mantığı yaratma”ya örnektir. Ayrıca haberde anne Selver Kaya’nın gözyaşları içerisinde Cumhurbaşkanı’na seslendiği de ifade edilmiştir. Gözyaşları ile seslenmesi ise retorik unsurlardan “dramatizasyon”a örnektir. Zira eğer seslenilecek birileri varsa, bu Cumhurbaşkanı değil, idari yetkililer olmalıdır.

Necla'nın annesi katil zanlına ateş püskürdü

Zonguldak'ta geçtiğimiz Şubat ayında boğazı kesilerek öldürülen 22 yaşındaki Necla Sağlam'ın annesi, kızının eşyalanını teslim aldı. Acılı anne Serpil Gökyer, olayla ilgili tutuklanan su tesisatçısı Tolga K.'ya ateş püskürdü.

İsparta'da bürünme ve sekiz yıllık bögününden muzun oduktan sonra Zonguldak'taki Türkiye Teşkebatı Kurumu'nda memur olarak görev yapan 22 yaşındaki Necla Sağlam, yalın yaşadığı evinde boğazı kesilerek öldürülmüştü. 7 aydır yaşadığı Zonguldak'ta yakışıklı bir ay önce kiralediği dairenin yerleşen Sağlam, bir taraftan da Türkiye Teşkebatı Kurumu Sulu Dairesi'nde memur olarak görevini sürdürüyordu. Meşruteli Mahallesi'ndeki Korodent Apartmanı'na yerleşen Sağlam, 24 Şubat 2016 günü yalın yaşadığı dairenin boğazı kesilerek öldürülmüştü.

Örnek 5: “Necla'nın Annesi Katil Zanlına Ateş Püskürdü” (hurriyet.com.tr, 29.04.2016)

Bu haberin hem başlığında hem de spotunda Zonguldak'ta öldürülen Necla Sağlam'ın annesi S. G.'nin katil zanlısına ateş püskürdüğü ifade edilmiştir. “Ateş püskürme” ifadesi retorik unsurlardan “metafor kullanımı”na örnektir.

hurriyet.com.tr ve Kadın Cinayeti Haberlerinin Görsel Sunumu

Egemen medyanın kadın cinayetlerini sunum biçimlerine bakıldığında öne çıkan detay, cesetlerin açık bir şekilde gösterilmesidir. hurriyet.com.tr’de kadın cinayetleri haberlerinin bazılarında yerde yatan kadın cesedinin yanında suç aletleri de açık bir şekilde gösterilmektedir. Bu tarz haberlerin ortak algısı bir film karesinden öte değildir. Ayrıca kadına yönelik şiddet haberlerinin sunumunda ağır şiddet içerikli ifadelerin ve görsellerin kullanımı dikkat çekicidir.

Haber 1: “Yine Barışma Bahanesi, Yine Kadın Cinayeti!”
(hurriyet.com.tr, 13.08.2015)

Bu fotoğraf Eskişehir’de H.Ç isimli kişinin bir süredir ayrı yaşadığı eşini 3 yaşındaki kızının gözü önünde öldürdükten sonra çekilmiştir. Kadın cinayetinin sebebi yine barışma isteğine olumlu cevap alamayan erkeğin cinnet getirmesi olarak gösterilmiştir. Fotoğrafta dikkat çeken detaylar, yerde yatan bir kadın cesedi ve cinayet aletinin aynı karede yer almasıdır. Kadın cesedinden yere saçılan kanın sergileniyor olması da şiddetin uluorta verilmesi açısından bir başka sorundur. Ayrıca fail ve ölü bedeni sergilenen mağdurun aynı karede açık bir şekilde gösterilmiş olması da sorun teşkil etmektedir. Bu fotoğraf karesi gazetecilik etik anlayışına da uymamaktadır. Çünkü bu kare kişinin özel hayatına saygısızlık olarak okunabileceği gibi ölü bedeninin hatırasına saygısızlık biçiminde de anlaşılabilir. Bu fotoğraf karesinde dikkat çeken retorik unsur, cinayet aletinin hiçbir denetime tabi tutulmaksızın ve görüntünün okuyucuda üretebileceği travmatik ruh hali dikkate alınmaksızın sunulmasıdır.

Başkentte kadın cinayeti

Ankara'da Suriye uyruklu bir kişi, tartıştığı karısını silahla vurarak öldürdü.

Olay, saat 18.30 sınırlarında Altındağ'da meydana geldi. Edilen bilgiye göre, [Suriye uyruklu](#) Yaşar A., Ali Ersoy Mahallesi 30 Sokak üzerinde bulunan evlerinde, tartışırken anlaşılmadık olduğu iddia edilen eşi Fettaha A'yı, (34) silahla vurdu. Kadın, olay yerinde hayatını kaybetti.

Olayı gören vatandaşlar, polis ve sağlık ekiplerine [haber](#) verdi. İhbar üzerine olay yerine gelen polis ekibini, bölgede güvenlik önlemleri alarak olayı gerçekleştiren zanlıyı yakalamak için çalışmaya başladı. Olay yerinden kaçan zanlı, polis ekipleri tarafından kısa sürede yakalandı. Hayatını kaybeden Fettaha Altınmadın 4 çocuk annesi olduğu öğrenildi.

Haber 2: “Başkente Kadın Cinayeti” (hurriyet.com.tr, 22.06.2016)

Başkent Ankara'da Suriye uyruklu Y.A Tartıştığı karısını silahla vurarak öldürdü haberinde, ilk olarak görsel olarak silah kullanılması erkekleri silahlanmaya teşvik edebilir. Ayrıca bu habere çocuk yaştaki bireylerin de ulaşabildiği göz önüne alındığında, yaratılan silah sempatisinin sonuçları vahim olabilir ve çocuk yaştaki bireylerin bilinçaltına bu görsel vasıtasıyla şiddet olgusu yerleştirilebilir. Silahı kişiliğin bir uzantısı olarak kodlayan böylesi bir fotoğraf, sadece kadına yönelik şiddeti değil, daha sosyolojik bağlamda, silah taşımayı kahramanlık ve marifet sayan ataerkil bakış açısının bir tezahürüdür. Kadın cinayeti haberlerinde kullanılan fotoğraflar kadınları aşağılamayan ve cinayetleri ve faili yargılayan bir şekilde verilmelidir.

Günlük dairede kadın cinayeti

İstanbul Fatih'te fuhuş yapmak için anlaşığı kadını boğarak öldürdüğü ileri sürülen zanlı, gözaltına alındı.

Fatih, Şehitini Mahallesi Vestir Caddesi Ziya Gökalp Sokakta bulunan günlük sirkat evde dün meydana gelen olayda ihbar üzerine bir daireye giren polis, bir kadın cesedi ile karşılaştı. Yapılan incelemede Özbekistan uyruklu Mustafa'yı K. olduğu öğrenilen kadını boğularak öldürüldüğü belirlendi. Kadının para karşılığı fuhuş yaptığı tespit edildi. Polis, kadının cep telefonunu kayıtlardan son olarak girdiği kişinin Necati F. olduğunu tespit etti. Zeytinburnu'nda bir eve yapılan baskında Necati F.(26) gözaltına alındı.

Haber 3: “Günlük Dairede Kadın Cinayeti” (<http://www.hurriyet.com.tr>, 03.08.2018)

İstanbul Fatih’te fuhuş yapmak maksadıyla anlaştığı hayat kadınının Özbekistan uyruklu M. K. tarafından öldürülmesi haber 3’te yer alan fotoğraf ile haberleştirilmiştir. Bu fotoğrafın dikkat çekici yanı, kadın bedeninin cinsel bir uyarıcı ve seyirlik malzeme olarak kullanılmasıdır. Bu fotoğraf vasıtasıyla kadınlara “böyle giyinirsen başına bu gelir!” mesajı verilmektedir. Ayrıca görselde çekici bir kadın fotoğrafı kullanmak, haberde pornografik detaylara girmek ile gazetenin okuyucu sayısını arttırmak da amaçlanmış olabilir ki, gazetecilik etiğinin sorumluluğu ön planda tutan ilkelerinin ihlali açısından oldukça sorunludur. Bu vb. haberler gazetelerin kurban üzerinden tiraj artırma çabalarının bir göstergesidir. “Şüphelinin kadınla para karşılığı birlikte olmak için gecelik olarak anlaştığı, ancak kadının gece yarısı evden gitmek istemesi üzerine aralarında kavga çıktığını iddia ettiği öğrenildi.” ifadesiyle cinayet basit bir pazarlık meselesine indirgenmektedir. Pazarlıkta anlaşma sağlayamamanın belirgin neticesi, öldürmekmiş gibi...

Muğla'nın Bodrum ilçesinde boşandığı eşi M.T tarafından çalıştığı iş yerinde öldürülen bir kadın cinayeti daha... Bu haberin görselinde, öldürülen G.O ve katilinin fotoğrafları aynı karede herhangi bir buzlamaya gerek duyulmadan verilmiştir. Dahası, maktulün gülümser bir yüz ifadesiyle resmedilmesi, olayın vahametine gölge düşürerek, cinayetin etkisini daha da yumuşatmakta gibidir ve bu da gazetecilik etiği açısından sorun teşkil etmektedir. Mağdur kadın gülümsemekteyken katil zanlısı erkek sert bakışları ile öne çıkarılmıştır. Bu yüz ifadesi erkek açısından olası hiçbir pişmanlığı yansıtmamakta olup, dahası okuyucuda belli bir korku ve endişe yaratmaya da oldukça elverişlidir. Öte yandan, haberde failin bağışlanamaz suçundan ziyade kadının istemeyerek evlendirildiği durumu öne çıkarılmaya çalışılmaktadır ki, bu haber tutumu açısından olumludur. Zira haber böylelikle cinayeti hazırlayan etkenlere, şiddetin yapısal nedenlerine odaklanmaktadır.

4. BULGULAR

Bu çalışmada hurriyet.com.tr’de 2013-2018 yılları arasında haberi yapılan toplam 77 kadın cinayeti, haber metinlerinin dili, başlığı ve görsel sunumları açısından değerlendirme konusu yapılarak, kullanılan retorik unsurlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Yapılan haber analizleri neticesinde, haber metinlerinin dili 4, başlığı 5 ve görsel sunumları başlıklarında toplam 13 haber seçilmiştir. Bu başlıklarda her bir haberde şu tespitlere ulaşılmıştır:

1. Başlık: Hurriyet.com.tr’de Kadın Cinayeti Haber Metinlerinin Dili

Haber 1: Bu haberin içeriğinde “Adalet yerini bulsun. Başka Birgül’ler gitmesin. Benim yavrum gitti, başka anneler ağlamasın, cezasını edebi çeksın.” vb. söylemlerle retorik unsurlardan drammatizasyona başvurulmuştur.

Haber 2: Bu haber metninde “ Zalimler için yaşasın cehennem” ifadelerine yer verilmiştir. Bu ifadelerin doğrudan kullanılması olayın haberleştirilmesinde retorik unsurlardan endişe ve korku yaratmaya başvurulduğunu göstermektedir. Buna ilaveten “Tuğçe’nin kanı yerde kalmadı, Tuğçe’ler ölmesin, amacımız buydu...” gibi ifadelerde ise drammatizasyona unsur kullanılmıştır.

Haber 3: Haberde eşini öldüren katil zanlısı cinnet geçiren koca olarak sunulmuştur. Bu sunum şekli retorik unsurlardan örtmece’ye örnektir.

Haber 4: “İstanbul’da Kadın Cinayeti” başlıklı bu haberin içeriğinde kocası Ali Çelik tarafından öldürülen Selda Çelik’in kızı Öykü Çelik’in ifadelerine yer verilmiştir. Bu ifadelerde (son kez el salladı, gözyaşları ile tabuta sarıldı, vb.) dikkat çeken söylemsel detaylar, retorik unsurlardan drammatizasyon’un kullanılmasına örnektir.

2. Başlık: Hurriyet.com.tr’de Kadın Cinayeti Haberlerinin Başlığı

Haber 1: Bu haberin hem başlığında hem de içeriğinde, Muğla’nın Bodrum ilçesinde 6 yıldır beraber yaşadığı Hafize Müjde Özer’i öldüren Burhan Kunuk’un avukatının savunma yaptığı sırada gözyaşlarını tutamadığı belirtilmektedir. Bu şekilde verilen bu haberde açıkça retorik unsurlardan drammatizasyona başvurulmuştur.

Haber 2: Bu haberin başlığında dikkat çekici olan detay cinayetin işlendiği yer olan yerin “cinnet evi” olarak nitelendirilmesidir. Cinayetin gerçekleştiği yerin “cinnet evi” olarak nitelendirilmesi retorik unsurlardan hem “korku ve endişe uyandırma” hem de “metafor kullanımına” örnektir.

Haber 3: Bu haberin başlığında dikkat çeken detay retorik unsurlardan “örtmece”nin kullanılmasıdır. Çünkü haberin başlığında katil denilmesi gereken yerde cinayeti işleyen şahıs “saplantılı âşık” olarak gösterilmiştir.

Haber 4: Bu haberin ara başlığı “Bir Kader Daha Ölmesin”dir. Bu başlık retorik unsurlardan “sürü mantığı yaratma”ya örnektir.

Haber 5: Bu haberin başlığı “Necla’nın Annesi Katil Zanlısına Ateş Püskürdü”dir. Haber başlığında “Ateş püskürme” ifadesinin kullanılması retorik unsurlardan “metafor kullanımı”na örnektir.

3. Başlık: hurriyet.com.tr ve Kadın Cinayeti Haberlerinin Görsel Sunumu

Haber 1: Bu haberin fotoğrafında dikkat çeken detaylar, yerde yatan bir kadın cesedi ve cinayet aletinin aynı karede yer almasıdır. Kadın cesedinden yere saçılan kanın sergileniyor olması da şiddetin uluorta verilmesi açısından bir başka sorundur. Bu fotoğraf karesinde dikkat çeken retorik unsur, cinayet aletinin hiçbir denetime tabi tutulmaksızın

ve görüntünün okuyucuda üretebileceği travmatik ruh hali dikkate alınmaksızın sunulmasıdır.

Haber 2: Bu haberin görselinde cinayet aleti silah kullanılmıştır. Silahı kişiliğin bir uzantısı olarak kodlayan böylesi bir fotoğraf, sadece kadına yönelik şiddeti değil, daha sosyolojik bağlamda, silah taşımayı kahramanlık ve marifet sayan ataerkil bakış açısının bir tezahürüdür.

Haber 3: Bu haberde kullanılan fotoğrafın dikkat çekici yanı, kadın bedeninin cinsel bir uyarıcı ve seyirlik malzeme olarak kullanılmasıdır. Bu fotoğraf vasıtasıyla kadınlara “böyle giyinirsen başına bu gelir!” mesajı verilmektedir.

Haber 4: Bu haberin görselinde, öldürülen G.O ve katilinin fotoğrafları aynı karede herhangi bir buzlamaya gerek duyulmadan verilmiştir. Mağdur kadın gülümsemekteyken katil zanlısı erkek sert bakışları ile öne çıkarılmıştır. Bu yüz ifadesi erkek açısından olası hiçbir pişmanlığı yansıtmamakta olup, dahası okuyucuda belli bir korku ve endişe yaratmaya da oldukça elverişlidir.

SONUÇ

Şiddet, özellikle de kadına uygulananı, gelişmekte olan ya da gelişmiş ülkelerin kısacası tüm dünyanın ortak sorunlarından biridir. Kadınlara yönelik şiddet dünyanın her yerinde sürekli olarak birçok bahane ile artarak devam etmektedir. Kadına yönelik şiddeti sadece fiziksel eylemler olarak görmek yanlıştır. Kadına yönelik şiddet; aşağılama, küçümseme gibi sözel eylemlerle de tezahür olabilmektedir. Ayrıca ataerkil toplumsal yapı içerisinde kadın, bedeni, cinselliği ve doğurganlığı ile kendisine aşırı önem verilen bir varlıktır. Bu yüzden ki, kadın cinayetleri genellikle “namus”, “töre”, vb. kavramlarla bahanelendirilir. Ataerkil yapıdaki toplumlarda kadınlara yönelik cinsiyet rolleri üzerinden ikircikli bir yaklaşım söz konusudur. Toplumsal yapıda var olan bu ikircikli anlayış ekonomik, toplumsal ve kültürel ilişkilerde medya vasıtasıyla görünürlük kazanmaktadır. Yaşanan kadın cinayetlerinin bir diğer söylemsel aktörü de şüphesiz medyadır. Medya, yaşanan şiddet eylemlerinin birebir müsebbibi olarak görülemez de, bu tarz olayların meşrulaştırılması konusunda önemli bir etkiye sahiptir. Medya, toplumun her kesimine seslenebilme özelliğine sahiptir ve gün içinde haber kaynağı olarak en sık başvurulan araçtır. Bu yüzden de yapılan haberlerde şiddeti onaylayıcı bir üsluptan zaruri olarak kaçınılmalıdır. “Ortalık kan gölüne döndü”, “30 parçaya ayırdı”, “Bıçakla boğazını doğradı”, vb. tarzda ifadeler hem gazetecilik etiğine uymamakta, hem de olayın aktarılması sırasında ikinci bir sözel şiddet eylemini beraberinde getirmektedir (Gökulu-Husta, 2013: 1847). Yazılı basında yer alan kadın cinayetlerinde bu savın izlekleri daha görünür haldedir. Çünkü yazılı basın, cinsiyetçi bir anlayış ile hem haber metninde hem de görselinde retorik unsurları kullanarak toplumsal algıyı yönetmektedir. Bu çalışmada da görüldüğü üzere, haber metinlerinde cinayetler genellikle ya kişilerarası ilişkilere indirgenmekte ya da sosyo-ekonomik bağlamından koparılarak “namus” zırhı ile korunmaktadır. Bu sayede haber anlatısı, adeta okuyucu polisiye roman okuyor havası ile gerçek bağlamdan koparılmaktadır. Bu habercilik anlayışı özellikle görsel medyanın reyting kaygısı ile hareket ettiğinin açık göstergesidir. Cinayet haberlerinde kendilerine yer bulan kadınlar deyim yerindeyse, edilgen yapıdaki günah keçileridir. Erkekler ise saldırgan ya da namus bekçisi konumundadırlar. Bu noktada sivil toplum örgütleri kadın cinayetleri konusunda devlete karşı bireyleri koruma amacından sapmayarak daha aktif roller üstlenmelidir. Ayrıca fiziksel, cinsel ve ekonomik şiddete maruz kalan kadınlara toplumsal algıyı olumlayıcı

platformlar oluşturulmalıdır. Yetkililer üzerinde baskı oluşturularak kadın cinayetleri toplumda daha görünür kılınmalı ve çözüm önerileri geliştirilmelidir. Hem sivil toplum örgütleri hem de üniversiteler aracılığıyla araştırılmalar yapılarak raporlarla analizleri sağlanmalı ve kamuoyunu harekete geçirecek adımlar atılmadık. Bunlara ilaveten, bağımsız habercilik platformu bianet.org sitesinin kadın odaklı haberciliği anlamak için belirlediği birtakım ilkelerden de söz etmek gerekir. Bu ilkeleri bir tek soru altında toplamak gerektiğinde şu tür bir cümle formüle edilebilir: “Nefes alan, sevinen, üzülen, öfkelenen, hayata karışan, sorunlarla boğuşan kadınlar nerede, neler yapıyor, neler için mücadele ediyor, büyük büyük gazetelerin – televizyon kanallarının gündemindeki olaylardan nasıl etkileniyor, kendilerini ve hayatı nasıl dönüştürüyorlar?” (Belge, 2007: 196). Bu soru cümlesine ek olarak, BİANET haber sitesinin normatif kadın odaklı habercilik anlayışı kabaca dört ana eksen etrafında şekillendirmektedir: Kadına yönelik her türlü haksızlığın takip edilmesi ve haberleştirilmesi.

- Kadınların talepleri, eleştiri ve önerileri doğrultusunda onları ilgilendiren ulusal/uluslararası konuların, düzenlemelerin takip edilerek haberleştirilmesi.
- Gündemi belirleyen olayların kadın hakları gözetilerek değerlendirilmesi.
- Kadın haklarını savunan kuruluşların faaliyetlerinin izlenmesi (Belge, 2007: 204).

KAYNAKÇA

- Akmeşe, Z ve Deniz, K. (2015). Kadına Yönelik Cinsiyetçi Söylemin İnternet Haber Portallarında Yer Alma Biçimleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 8 (1): 311-326.
- Althusser L. (2003). *İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları*, Alp Tümertekin (çev), İthaki Yayınları, İstanbul.
- Altınörs, A. (2011). Platon İle Aristoteles’in Retorik Anlayışlarının Karşılaştırılması. *Ekev Akademi Dergisi*, 15 (49): 81-92.
- Arabacı, B. (2012). Çalışan Kadınların Cinsiyet Ayrımcılığına Yönelik Algıları: Bursa Dokuma Sanayii Örneği. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Arık, D. (2010). Türk Halk İnanışlarında Örtmece ve Gerçeği Gizleme İle İlgili Uygulamalar: Doğum ve Ölüm Örneği. *Dini Araştırmalar*, 13 (36): 1-20.
- Aslan, K. (2003). *Haberim Var/Örneklerle Haberin ABC’si*, İstanbul: Anahtar Yayınları.
- Bağcı, O. (2013). Aristoteles Retoriği ve Siyasi Konuşmalardan Örnek Metinler. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

- Balcı, Ş. (2007). Negatif Siyasal Reklamlarda İkna Edici Mesaj Stratejisi Olarak Korku Çekiciliği Kullanımı. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 4 (1): 73-106.
- Çakar, S. (2009). Reklamlarda Korku Çekiciliğinin Kullanılması. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çam, M. S. (2015). Türkiye’de Basın Reklamlarının Retoriği: Otohaber Dergisinde 1992 Ve 2012 Yıllarında Yayımlanan Otomobil İlanlarının Karşılaştırmalı İçerik Analizi. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çelenk, S. (2010). Ayrımcılık ve Medya. Bülent Çaplı-Hakan Tuncel (Der.) Televizyon Haberciliğinde Etik: İçinde 211-22. Ankara: Fersa Matbaacılık.
- Devran, Y. (2010). *Haber Söylem İdeoloji*, İstanbul: Başlık Yayın Grubu
- Dündar, S. ve Demiray, E. (2016). Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Ulusal Gazetelerin İnternet Sitelerinde Yer Alışı. *Istanbul Journal Of Innovation İn Education*, 2 (2): 71-103
- Fıncı, T. (2011). Platon’da Retorik Kavramı. *Ethos Dergisi*, 4(2): 31 - 46.
- Gökulu, G. ve Hosta, N. (2013). Basında Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinin Analizi: Hürriyet, Sabah ve Posta Gazeteleri Örneği (2005-2008). *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6 (2), 1829-1850.
- Gül, S. S. ve Altındal, Y. (2015). Medyada Kadın Cinayeti Haberlerindeki Cinsiyetçi İzler: Radikal Gazetesi. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 4: 168-188.
- Güven, A. (2014). Gezi’nin Dili: Göstergibilimsel Bir İnceleme. *İnsan ve İnsan Bilim Kültür Sanat ve Düşünce Dergisi*, 2: 19- 29.
- İşliyen, F. Ş. (2014). Gazete Tasarımının Haberin Algılanması ve Anlamlandırılması Üzerindeki Etkisi. *Yayımlanmış Doktora Tezi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Keneş, H. Ç. (2016). Metaforun Ayrımcı Hegemonyanın İnşasındaki Rolü: Suriyelilerin Haberleştirilmesinde Metafor Kullanımı. *Gaziantep Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15 (2), 253- 280.
- Kolay, H. (2015). Kadın Hareketinin Süreçleri, Talepleri ve Kazanımları. *TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası Kadın Bülteni*, (3): 5-11.
- Köklüdağ, M. (2016). Retorik. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 40: 202- 206.

Köse, A. (2010). Türk Basınında Kadın: 2010 Türkiye'sinde Sosyal Haklar Açısından Kadınların Temsili. Sosyal Haklar Uluslararası Sempozyumu, 25-26 Ekim 2011, Trabzon, Türkiye.

Özerkmen, N. (2012). Toplumsal Bir Olgu Olarak Şiddet. *Akademik Bakış Dergisi*, (28), 1-19.

Özer, S. (2006). Hadislerin Anlaşılmasında Bir Yöntem Olarak Retorik Analiz: Vadettikleri Ve Sınırlılıkları. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 5 (2): 233- 258.

Rigel, N. (2000). *İleti Tasarımında Haber*, İstanbul: Der Yayınları.

Sontag, S. (2005). *Metafor Olarak Hastalık-Aids ve Metaforları*, Çev. Osman Akınhay, İstanbul: Agora Yayınları.

Sönmez, A. (2008). Batı Retoriğinin Genel Terimleri Üzerine Genel Bir Araştırma. *Yayımlanmış Doktora Tezi*. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Şenödeyici, Ö. (2011), Nâilî Divânı Sözlüğü (Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük). *Yayımlanmış Doktora Tezi*. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Ülger, B. (2012). “Reklamda Postmodern Kültürel Analiz: Yeni Modernlik Tecrübesinde Ürünün Estetikleştirilmesine Dair Bir İnceleme”, Görsel Metin Çözümleme/İletişim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri, Ed: Özlem Güllüoğlu, Ankara: Ütopya Yayınları.

Üstüner, A. (2009). Örtmece Sözcüklerle İlgili Terimler. *Turkish Studies*, 4 (8): 166-176.

Tekeli, E, S. (2016). Kadın Cinayetlerinin Haberleştirilmesi Bağlamında Medya Etiğini Yeniden Tartışmak: Habertürk Gazetesi Örneği. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, (1 (1): 129- 142.

Yeğen, C. (2014). İnternet Haberciliğinde Kadın Cinayeti Haberlerinin Sunumu: Posta Gazetesi Örneği. *The Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, Volume 4 Issue 3, 15- 28.

<https://m.bianet.org/bianet/kadin/169628-kadin-cinayeti-haberlerinde-medyanikarnesi>, Erişim Tarihi: 21.06.2018

<https://bianet.org/kadin/toplumsal-cinsiyet/193661-erkekler-2017-de-290-kadin-ve-22-cocuk-oldurdu>, Erişim Tarihi: 11.05.2018

<http://kadincinayetleri.org/>, Erişim Tarihi: 21.06.2018

<http://www.hurriyet.com.tr/kizi-oldurulen-acili-anne-adliye-onunde-gozyasi-40728621>, Erişim Tarihi: 22.06.2018.

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/tugcenin-annesi-zalimler-icin-yasasin-cehennem-40739764>, Erişim Tarihi: 22.06.2018.

<http://www.hurriyet.com.tr/video/antalya-daki-kadin-cinayeti-guvenlik-kamerasinda-136197>, Erişim Tarihi: 23.06.2018.

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/istanbulda-kadin-cinayeti-24491956>, Erişim Tarihi: 23.06.2018

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/bir-kadin-cinayeti-daha-basindan-vurdu-40645084>, Erişim Tarihi: 24.06.2018.

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/yat-isletmecisi-cinayeti-saniklara-ceza-yagdi-40691160>, 2 Erişim Tarihi: 4.06.2018.

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/cinnet-evi-yine-kadin-cinayeti-karisini-uygunsuz-halde-40667948>, Erişim Tarihi: 25.06.2018.

<http://www.hurriyet.com.tr/ege/saplantili-asik-onlarca-cocugun-gozleri-onunde-pompali-dehset-yasatmis-25464525>, Erişim Tarihi: 25.06.2018.

<http://www.hurriyet.com.tr/ormanlik-alanda-oldurulen-17-yasindaki-kaderi-40189827>, Erişim Tarihi: 25.06.2018).

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/neclanin-annesi-katil-zanlisina-ates-puskurdu-40096292>, Erişim Tarihi: 26.06.2018

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/yine-barisma-bahanesi-yine-kadin-cinayeti-29806498>, Erişim Tarihi: 03.08.2018

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/gunluk-dairede-kadin-cinayeti-40401103>, Erişim Tarihi: 03.08.2018

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/gunluk-dairede-kadin-cinayeti-40401103>, Erişim Tarihi: 03.08.2018

http://www.hurriyet.com.tr/gundem/tecavuzcuyle-evlenmisti-vahsice-olduruldu_caninin_savunmasi-kizdirdi-40632395, Erişim Tarihi: 03.08.2018.